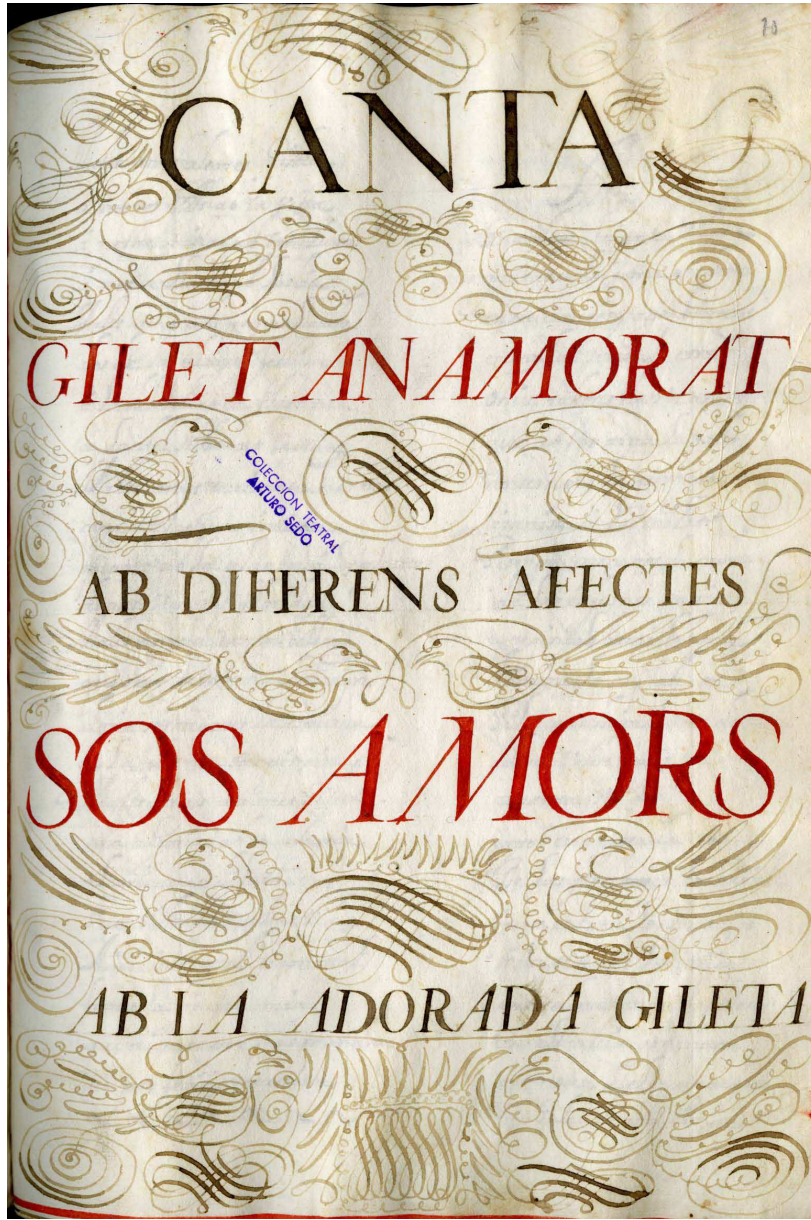

**Francesc Fontanella i la melangia amorosa:
edició crítica dels poemes d'absència dedicats a Gileta**

Marta Castaño Trias

Treball Final de Màster

Director: Pep Valsalobre

Màster d'Iniciació a la Recerca en Humanitats

Universitat de Girona

Setembre 2013

Agraïments

Primer de tot, vull agrair al meu director de Treball Final de Màster, el doctor Pep Valsalobre, la paciència i el temps que m'ha dedicat. En segon lloc, també vull agrair l'ajuda que he rebut per part del doctor Albert Rossich, com a membre del grup de recerca, sobretot pel que fa als manuscrits i la seva respectiva col·lació. No em vull oblidar d'en Marc Sogues, company i amic, amb qui he compartit dubtes, coneixements i intuïcions sobre el treball i els manuscrits.

Finalment, vull expressar el meu agraïment a la meva família pels ànims que m'ha donat en els moments més complicats del treball.

Índex

Agraïments	2
Índex d'abreviatures	5
Introducció.....	6
Característiques de les <i>giletas</i>	6
La identitat de Gileta	8
Classificació de les <i>giletas</i>	9
Característiques generals dels poemes d'absència dedicats a Gileta.....	9
La transmissió manuscrita	10
La filiació dels testimonis	11
Continuació del treball.....	16
Descripció dels manuscrits	17
Referències dels impresos	23
Criteris d'edició	25
Edició crítica.....	26
I. «Sens vostra llum, Gileta vencedora».....	27
II. «Te'n vas amada Gileta, / resta Gilet afligit»	28
III. «Torno i no torno, Gileta»	30
IV. «Per haver-te vist, Gileta»	32
V. «Adéu, Gileta amorosa»	34
VI. «Partiu, amable Gileta»	36
VII. «No us envio flors, Gileta»	38
VIII. «Si mor, Gileta, quan miro»	39
IX. «Si voleu, dolça Gileta»	40
X. «A memòries de Gileta»	42
XI. «Te'n vas amada Gileta, / qual ton Gilet restarà?»	43
XII. «Te'n vas amada Gileta / qual resta lo teu Gilet?»	45
XIII. «Cessà lo turment, Gileta».....	47
XIV. «Viuré, gallarda Gileta»	49
XV. «Ja paguen mos ulls, Gileta»	50

XVI. «Partesc, oh dolça Gileta»	52
XVII. «Adéu, Gileta adorada».....	54
XVIII. «Tant vos enyoro, Gileta».....	56
XIX. «Partiré, bella Gileta»	58
Bibliografia.....	60

Índex d'abreviatures

- A:** Ms. A-67, Casa de l'Ardiaca-Arxiu Municipal d'Història de Barcelona.
- B4:** Ms. 80, Biblioteca de Catalunya.
- B5:** Ms. 172, Biblioteca de Catalunya.
- Be:** BERNAD i DURAND, Josep (1899), *Obras poéticas del fénix catalá Francisco Fontanella*, Imprenta L'Atlántida, Barcelona, 40 pp.
- C:** Ms. 7393, Museu de l'Arxiu Municipal de Calella.
- Ga:** GRAU, Josep Maria de; RUBIÓ i ORS, Joaquim (eds.) (1840), *La Armonia del Parnás, mes numerosa en las Poesias varias del Atlant del Cel Poetic, lo Dr...*, *Rector de la Parroquial de Santa Maria de Vallfogona*, Rafel Figueró, Barcelona.
- I2:** Ms. 83.493, Biblioteca de l'Institut del Teatre de Barcelona.
- L4:** Ms. 3-I-10, Biblioteca de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona.
- MA:** Ms. 3.899, Biblioteca Nacional de Madrid.
- Ms:** Manuscrit.
- om.:** omès
- R:** Ms. 68, Biblioteca Lambert Mata de Ripoll.
- V2:** Ms. 261, Arxiu del Museu Episcopal de Vic.

Introducció

Francesc Fontanella i Garraver és un dels autors literaris més importants del Barroc català. La seva obra, com la de tants altres, ha quedat en un segon terme per culpa de l'etiqueta de Decadència. Per sort, cada vegada són més els estudis que desmenteixen aquest buit literari dels segles moderns i reivindiquen la figura dels escriptors catalans de l'edat moderna.

Per culpa d'aquest menyspreu és tant important donar a conèixer aquests autors i estar en possessió d'una edició digna de les seves obres, perquè és l'única manera de facilitar-ne l'estudi.

En aquest context és especialment interessant la figura de Francesc Fontanella. És un escriptor molt versàtil, que cultiva diferents gèneres, implicat en la política del país i amb un intel·lecte envejable. És un autor digne de ser reivindicat com una de les primeres espases de Catalunya i que, lamentablement, ha caigut en l'oblit darrera de l'etiqueta de la Decadència.

Aquest treball de màster s'ocupa de l'edició de 19 poemes de Francesc Fontanella i s'emmarca en el projecte de recerca: *Obra poética de Francesc Fontanella (1622-1683/1685). Edición crítica*, l'objectiu del qual és l'edició actualitzada de tota la seva obra poètica. Malgrat que actualment ja existeix una edició suposadament crítica de la seva obra, es pot observar que l'edició de Maria-Mercè Miró conté bastants errors i, a més, no utilitza tots els manuscrits que tenim a la nostra disposició. Per això, s'ha considerat pertinent engegar un projecte nou d'edició crítica de l'obra poètica de Francesc Fontanella.

Aquestes 19 poesies formen part del què tradicionalment s'ha establert com la seva obra de joventut. D'aquesta obra de joventut ens ocuparem d'un conjunt format per unes 80 composicions anomenades *giletas*, ja que la destinatària de la poesia respon al sobrenom de Gileta i el jo poètic és també Gilet.

Característiques de les *giletas*

El nom poètic de Gilet sembla provenir d'un joc de paraules amb el francès, idioma que era conegut de sobres pel nostre poeta. Gilet en francès indica una peça de

roba sense mànigues de cotó o de llana, que en català denominem ‘armilla’ i que, com que està feta de llana o de cotó, podem relacionar amb la ‘samarra’, una peça típica dels pastors. Ara bé, segons el francès antic la peça de roba gilet es portava com a roba interior, és a dir, a sota de la camisa, just al contrari de la ‘samarra’. He aplicat aquesta explicació al joc de paraules que apareix al poema «Tant vos enyoro, Gileta» (XVIII), on el poeta es refereix a Gilet com a ‘gipó’.

Les poesies amoroses dedicades a Gileta es consideren datades d’entre 1639 i 1641, això representa un temps d’escriptura molt breu i condensat. Aquesta època correspon a quan el poeta tenia divuit anys aproximadament.

Segons la crítica, com ara Rubió (1985: 207), les *giletas* són uns poemes amb un to ingenu i planyívol, ho podem veure en el comentari sobre el poema «Em vols olvidar, Gileta»: “*El joc d’antítesis, a base de llocs comuns, és la trama que sustenta aquest poema d’amor, epidèrmic i llagrimós*”. Una opinió semblant en té Miró (1995: I, 73-74), que les qualifica de poesia bucòlica immadura i llagrimosa. Aquesta classificació ha provocat que es considerés pràcticament una obra menor de Francesc Fontanella, respecte de l’altra poesia amorosa de maduresa o la producció teatral, per tant hi ha pocs estudis que s’hi dediquin en profunditat.

Una altra característica d’aquesta poesia és el bucolisme, s’hi menciona sovint el paisatge del Rosselló, que pot resultar la clau per identificar amb més precisió la identitat de Gileta. Quan hi apareix sempre està amb consonància amb els sentiments del poeta o la presència o absència de Gileta, que actua com a potenciadora de la bellesa natural del paisatge.

La classificació de les *giletas* com a poesia bucòlica també es deu, en part, als sobrenoms emprats en les poesies que remetent a uns pastors, com Fontanella mateix fa explícit en alguns poemes com «Morí ton pastor, Gileta» que podem trobar a Miró (1995: I, 348). Posteriorment, Francesc Fontanella canviarà el seu pseudònim per Fontano, que és el dominant en la majoria de la seva obra.

Sempre s’ha considerat les *giletas* sota l’etiqueta de poesia bucòlica, així mateix ho considera Riquer (1985: 511) que tampoc s’absté d’elaborar-ne una crítica qualitativa:

“El to pastoril de Fontanella es manifesta, principalment, en els romanços que anomena ‘Giletas’, on ell, el pastor Gilet, canta els amors i els menyspreus de la pastora Gileta. Foren escrites al Rosselló i són d’un lirisme deliquescient i llefiscós”

però quan llegim atentament les poesies d'aquest treball, no semblen remetre totes a aquest gènere. Segurament Francesc Fontanella es va proposar escriure unes poesies en to bucòlica, però la seva temàtica i diversitat es van desbordar per sobrepassar la concreció del gènere bucòlic.

Ara bé, en alguns poemes, com en el sonet inicial del treball, es pot intuir un Fontanella molt més madur del que podríem esperar, ja que utilitza com a rerefons de la poesia amorosa la teoria filosòfica sobre l'ànima i la fantasia que estava en auge en l'època. Aquest fet, juntament amb la seva transmissió manuscrita per separat ens pot indicar una escriptura posterior, fruit d'una mentalitat més madura.

La identitat de Gileta

La crítica ha identificat Gileta com Maria Teresa d'Ham gràcies a diferents jocs de paraules i anagrames com els que trobem a: «Gileta, sempre adorada» i «Era cassador, Gileta», Miró (1995: I, 369 i 378). Teresa d'Ham és membre d'una de les famílies més importants del Rosselló, el fet que no aparegui a Lazerme (1975: 196-198) es pot explicar perquè podria haver adquirit el cognom Ham a través del matrimoni.

Ara bé, algunes de les *giletas* que no s'inclouen en aquest treball, es dediquen a una "nova Gileta": «De honc sou, nova Gileta, / prodigi nou de l'amor!» i «D'hont sou, o nova Gileta! / de l'amor prodigi nou?» que trobem a Miró (1995: I, 366 i 371). Això ens podria indicar que efectivament el pseudònim de Gileta va correspondre a més d'una dona, o bé també es pot tractar d'un joc literari i que realment es refereixi a la mateixa persona.

Una altra dada que dóna suport a aquesta teoria és la identificació de la localitat de Gileta en dues poblacions del Rosselló. El poema «Adéu, Gileta adorada» (XVII) situa Gileta a Illa-sur-Tet, mentre que en el poema «Te'n vas amada Gileta / qual resta lo teu Gilet» (XII) es relaciona Gileta amb la unió del riu Ferrer amb el riu Tec, és a dir, a Arles de Tec. Davant d'aquesta situació podem considerar o que hi ha més d'una destinatària que respon al nom de Gileta, o bé és la mateixa que es desplaça.

Classificació de les *giletas*

He hagut de fer una tria entre les 80 *giletas* per l'aspecte limitat dels 20 crèdits que ocupen el treball de màster. La tria d'aquests 19 poemes s'ha fet seguint un criteri temàtic, després de llegir i rellegir totes les *Giletas*, les he classificat en tres àmbits: poesia amorosa en general, poesia de rebuig i poesia d'absència. El conjunt de textos editats en aquest treball correspon a aquest últim grup.

Un cop examinat aquest grup més a consciència, vaig concloure que encara se'n podien fer unes subdivisions de caràcter temàtic relacionades amb el tipus d'absència que es descriu en el poema.

El primer conjunt correspon a l'absència de Gileta i hi podem trobar les poesies següents: «Sens vostra llum, Gileta vencedora» (I); «Te'n vas, amada Gileta, / resta Gilet afligit» (II); «Te'n vas, amada Gileta, / qual ton Gilet restarà?» (XI); «Te'n vas, amada Gileta, / qual resta lo teu Gilet?» (XII); «Partiu, amable Gileta» (VI); «Si mor, Gileta, quan miro» (VIII) i «Adéu, Gileta adorada» (XVII).

El segon grup són poemes en els quals qui s'absenta és Gilet: «Torno i no torno, Gileta» (III); «Per haver-te vist, Gileta» (IV); «Adéu, Gileta amorosa» (V); «Si voleu, dolça Gileta» (IX); «Ja paguen mos ulls, Gileta» (XV); «Partesc, oh dolça Gileta» (XVI); «Partiré, bella Gileta» (XIX).

En el tercer grup incloc poemes que fan referència a quan Gileta està malalta i Gilet no la pot veure: «No us envio flors, Gileta» (VII); «Cessà lo turment, Gileta» (XIII) i «Tant vos enyoro, Gileta» (XVIII).

Finalment, només resten dos poemes per classificar en què no s'especifica qui s'absenta ni el motiu, sinó que responen a un caràcter més general: «A memòries de Gileta» (X) i «Viuré, gallarda Gileta» (XIV).

Característiques generals dels poemes d'absència dedicats a Gileta

En tots els poemes d'absència Gilet es mostra trist i decaigut, fora del cas de «Viuré, gallarda Gileta». En la resta es repeteix un joc entre la llum i la foscor: Gileta representa la llum i, quan s'absenta, Gilet resta en les ombres. Aquesta menció tan repetitiva de la llum i l'alba es refereix a la mirada de Gileta que il·lumina Gilet quan l'observa.

Aquesta contraposició convida Fontanella a jugar amb l'ús de la paradoxa i l'antítesi, que, així com la dilogia o els diferents jocs de paraules, conformen les figures retòriques més utilitzades en aquest conjunt de poemes.

Aquests poemes que he seleccionat presenten unes característiques comunes. Per començar, tots els poemes contenen el nom de Gileta en el primer vers, normalment dins d'un apòstrofe. En els poemes la veu poètica es dirigeix contínuament a Gileta i en la major part dels casos apareix com a destinatària del text.

Unes altres característiques que ja havia mencionat Miró (1995: I, 73-74) i Rubió (1985: 207-208) són: l'ús de diminutius, especialment marcat en algunes paraules com *ullets* o *coret*, i la presència del paisatge, en aquest cas particular del Rosselló, malgrat que tampoc no és tan abundant com és tradicional en la poesia bucòlica.

Els poemes d'absència, excepte «Sens vostra llum, Gileta vencedora» (I), que és un sonet, també comparteixen la mateixa mètrica. Són romanços heptasil·làbics, tot i que en determinades ocasions (VI i XIX) afegeix una estrofa final amb una mètrica independent. Fins i tot la llargada no dista molt d'un poema a l'altre, sinó que sol oscil·lar entre els 16 i 28 versos. Tot això dona una important cohesió al conjunt i sembla indicar, juntament amb la transmissió manuscrita, que, excepte potser el sonet, van ser poemes transmesos com un grup i escrits en un període més aviat curt de temps.

La transmissió manuscrita

Quant a l'edició crítica he seguit el mètode neolachmanià que assegura una tria entre els manuscrits el més objectiva possible. A mesura que la tasca de l'edició avançava, el manuscrit V2 es presentava regularment com el manuscrit més fiable. És un fet sorprenent, ja que tot sembla indicar que per a la resta d'obra poètica fontanellana el manuscrit de base seria el de R, però pel cas de les Giletetes sembla que no és així.

El manuscrit V2 sol coincidir majoritàriament amb I2, tot i que en algun cas també coincideix amb C, L4 i fins i tot MA. Quan no ha estat possible utilitzar aquesta base ens hem decantat pels manuscrits B4 i B5 de la Biblioteca de Catalunya i en algun cas per R.

Es dona la circumstància que quan la lliçó de V2 no resulta satisfactòria, així com la de la resta de manuscrits, R marca la diferència i reporta una opció més encertada repetidament. Això ens demostra que és un manuscrit situat en la part més alta de l'*stemma*.

Els manuscrits L4 i I2 en determinades ocasions repeteixen una mateixa poesia. És especialment remarcable el cas de L4, que segons Valsalobre (2002: 164-165) és tot escrit de mà d'Agustí Eura, ja que tenim un sol copista que copia un mateix poema a partir de diferents antígrafs. En l'altre cas, en el manuscrit I2 s'hi barregen dues mans en els poemes de Fontanella, no s'especifica qui són ni quina part fa cadascú, però malgrat que seria lògic pensar que a això es deuen les repeticions no és el cas, ja que estan copiats pràcticament a continuació i per una mateixa mà.

Excepte el sonet «Sens vostra llum, Gileta vencedora» (I), que va tenir una transmissió diferent, veiem que tota aquesta sèrie de poemes d'absència es troba recollida en els mateixos set testimonis, que són: Be, C, I2, L4, MA, R i V2. L'imprès Be, tot i que fa innovacions, sembla seguir sempre les lliçons del manuscrit L4.

Els manuscrits que mostren unes variants més diferents conforme a la resta són, d'una banda MA, que és un manuscrit ple d'errors i que demostra no entendre el text, i, d'altra banda R, que tot i contenir *lectiones singulares* ens pot donar en ocasions la lliçó correcta.

Aquestes reflexions sobre els manuscrits i la seva fiabilitat m'ha conduït a ordenar els poemes segons el manuscrit V2. De fet, l'ordre en si dels poemes no sol variar molt d'un manuscrit a l'altre, tal com veurem a la descripció dels manuscrits, però no és sempre idèntica. Això ens obliga a escollir una forma coherent d'ordenació i com que hem donat prioritat a V2 en l'edició, sembla lògic donar-li també en aquest aspecte, excepte per al sonet, que no és transmès per V2, i per això l'he col·locat en primera posició.

La filiació dels testimonis

La filiació dels manuscrits i la construcció d'un *stemma* són tasques que haurem de deixar per a més endavant, quan amb un corpus major de poemes editats, potser serà més fàcil establir un arbre cronològic entre els testimonis. Malgrat això, en aquest treball intentaré construir una primera hipòtesi a partir de les intuïcions que he extret i centrant-me únicament en els set testimonis que més he utilitzat: Be, C, I2, L4, MA, R i V2.

Primer de tot, he escollit alguns dels errors separatius més evidents del manuscrit MA que ens demostren que realment és molt diferent de la resta i que està replet d'errors perquè el copista no comprèn el text i no preserva la mètrica:

- «Te'n vas amada Gileta, / resta Gilet afligit» (II), v. 10: barqueta A B5 Be C I2 L4 R V2] Parqueta MA; v. 15 llàstimes A B5 Be C I2 L4 R V2] llagrimas MA
- «Torno i no torno, Gileta» (III), v. 2: a mon Be C I2 L4 R V2] amor MA; v. 9: entre el pesar Be C Is L4 R V2] entra el penar MA.
- «Per haver-te vist, Gileta» (IV), v. 7: violes Be C I2 L4 R V2] violetas MA || 16 boca Be C I2 L4 R V2] toca MA.
- «Adéu, Gileta amorosa» (V), v. 4: partir Be C I2 L4 R V2] purtir MA.
- «Viuré, gallarda Gileta» (XIV), v. 8 afició Be C I2 I2' L4 R V2] pacio MA || v. 11 estela Be C I2 I2' L4 R V2] estrella MA.
- «Tant vos enyoro, Gileta (XVIII) », v. 5: manyagueta Be C I2 L4 L4' R V2 manyajeta MA.

Tots aquests són errors fàcilment detectables i que no segueixen cap altre manuscrit, és una situació que es va repetint al llarg de la col·lació. Però, d'altra banda sorprèn certa proximitat entre MA i l'imprès Ga, però, com que l'imprès només apareix com a testimoni d'un poema i no sempre presenta les mateixes variants que MA, no podem ser més determinants. Veiem-ne alguns exemples:

- «Si voleu, dolça Gileta» (IX), v. 2: partesca Be C I2 L4 R V2] patasca Ga MA || v. 22: permetre Be C I2 L4 R V2] penetrar Ga MA.

Però, en canvi, en el mateix poema trobem exemples contraris:

- «Si voleu, dolça Gileta» (IX), v. 11 ser Be C Ga I2 L4 R V2] *om.* MA || v. 24: amor Be C I2 L4 MA R V2] amar Ga || v. 27: la vida Be C I2 L4 MA R V2] ta vista Ga.

D'altra banda, Miró (1995: I, 25-27), en la descripció que fa del manuscrit MA, apunta a una proximitat entre el manuscrit de la Biblioteca Nacional i R. Podem trobar algun exemple que recolzi aquesta teoria, però molts més que demostrin que això no és així:

- «Partiu, amable Gileta» (VI), v. 16: juntar MA R] pintar Be C I2 L4 V2.

El manuscrit R, que en el gran gruix de la poesia fontanellana es presenta com el testimoni de base, i, per tant, el més fiable per l'edició, pel que fa a les *giletas* presenta un gran dilema. És un manuscrit que conté moltes variants singulars, però sovint, quan tots els altres testimonis fallen, aporta l'opció correcta. Això ens demostra que ha d'estar situat en una part elevada de l'arbre cronològic:

- «Te'n vas amada Gileta, / resta Gilet afligit» (II), v. 16: neixen A B5 Be C I2 L4 MA V2] viuhen R.
- «A memòries de Gileta» (X), v. 15: amor R] cor Be C I2 L4 MA V2.
- «Cessà lo turment, Gileta» (XIII), v. 6: lletreta Be C I2 I2' L4 L4' MA V2] lletra R || 26 amorosa R] amor Be C I2 I2' L4 L4' MA V2; o de obligada R] a obligada C I2 I2' V2, obligada L4 L4' Be, la mort obligada MA.
- «Ja paguen mos ulls, Gileta» (XV), v. 1: paguen Be C I2 I2' L4 MA V2] pугan R || 9 àguiles R] aquí bé Be C I2 I2' L4 MA R V2 || 19 sens R] ab Be C I2 I2' L4 MA V2.
- «Partiré, bella Gileta» (XIX), v. 7: nord R] mort C I2 L4 MA V2.

Per tant, els manuscrits MA i R solen presentar unes variants molt diferenciades dels altres testimonis (Be C I2 L4 V2), si bé la resta dels manuscrits són més pròxims a R que a MA. A continuació, presentaré proves de la possible dependència de l'imprès Be respecte del manuscrit L4 mitjançant errors conjuntius entre els dos i que alhora els separen de C, I2 i V2:

- «Per haver-te vist, Gileta» (IV), v. 7: pàl·lides C I2 MA R V2] pulides Be L4.
- «Partiu, amable Gileta» (VI), v. 19: alerta lo Amor C I2 V2] alenta lo amor Be L4, ales té l'amor R, o Amor alerta MA.
- «No us envio flors, Gileta» (VII), v. 6: calor C I2 MA V2] color Be L4 R.
- «Si mor, Gileta, quan miro» (VIII), v. 5: que ta vista fulmina C I2 Ma R V2] que fulmina ta vista Be L4.
- «Cessà lo turment, Gileta» (XIII) v. 16 tormenta molt C I2 I2' L4' MA R V2] tormenta és molt Be L4 || v. 26 amorosa R] amor Be C I2 I2' L4 L4' MA V2; o de obligada R] a obligada C I2 I2' V2, obligada L4 L4' Be, la mort obligada MA.
- «Viuré, gallarda Gileta» (XIV) v. 1: Viuré I2 I2' MA R V2] viurer C, veureu Be L4.

Veiem que la coincidència entre L4 i Be és bastant freqüent, ara bé, resulta que l'imprès Be realitza modificacions pròpies sense seguir cap manuscrit:

- «Sens vostra llum, Gileta vencedora» (I), v. 2: horror B4 L4 R] terror Be || v. 12 mor B4 L4 R] mort Be.
- «Adéu, Gileta amorosa» (V), v. 5: ausenta C I2 L4 MA R V2] aumenta Be.
- «Partiu, amable Gileta» (VI), v. 3: no us C I2 L4 MA R V2] vos Be.
- «Te'n vas amada Gileta / qual resta lo teu Gilet?» (XII), v. 2: Gilet C I2 L4 Ma R V2] Gileta Be || 17 campanya C I2 L4 MA R V2] companya Be.

Fins i tot de vegades, enlloc de seguir L4, si aquest conté un error, segueix els altres manuscrits. Quan un mateix poema està copiat dos cops a L4 i les seves variants són diferents, com a «Cessà lo turment, Gileta (XIII) » i «Tant vos enyoro, Gileta» (XVIII), sembla conèixer les dues variants, ja que tant aviat es decanta per l'una com per l'altra.

- «Si mor, Gileta, quan miro» (VIII), v. 8: turments Be C I2 MA R V2] tormets L4.
- «Te'n vas amada Gileta / qual resta lo teu Gilet?» (XII), v. 25: alegrarà Be C I2 MA R V2] alegrà L4.

He escollit només les variants que són significatives, és a dir, errors que difícilment cometria un copista a no ser que els contingués el manuscrit que estava copiant, d'aquesta manera podrem demostrar una relació entre els testimonis. Fins ara hem vist d'una banda el manuscrit MA, de l'altra el manuscrit R i finalment Be i L4. Falta examinar amb més detall la relació entre els manuscrit C, I2 i V2, gràcies a aquests versos podem comprovar-ne la proximitat:

- «Partiu, amable Gileta» (VI), v. 19: alerta lo Amor C I2 V2] alenta lo amor Be L4, ales té l'amor R, o Amor alerta MA.
- «Cessà lo turment, Gileta» (XIII), v. 26 amorosa R] amor Be C I2 I2' L4 L4' MA V2; o de obligada R] a obligada C I2 I2' V2, obligada L4 L4' Be, la mort obligada MA.

El manuscrit C és el més diferent dels tres, tot i que les variants que presenta no són molt divergents. Aquestes variants, que a vegades coincideixen només amb R, solen respondre a temps verbals, concordances o petits canvis fonètics, però no solen afectar directament el sentit profund del poema, veiem-ne alguns exemples:

- «Per haver-te vist, Gileta» (IV), v. 6: fragants Be I2 L4 MA R V2] flagants C || v. 18: pendents Be I2 L4 MA R V2] pendent C.
- «No us envio flors, Gileta» (VII), v. 5: Mirava Be I2 L4 MA R V2] miran C || 11 falten Be I2 L4 MA V2] falta C R.
- «Te'n vas amada Gileta / qual resta lo teu Gilet?» (XII), v. 2: resta Be I2 L4 MA R V2] restera C || 24 derritir Be I2 L4 MA R V2] diritir C.
- «Cessà lo turment, Gileta» (XIII), v. 10: mortal Be I2 I2' L4 L4' MA R V2] moltal C || 12 ressuscita Be I2 I2' L4 L4' MA R V2] resucitan C.
- «Adéu, Gileta adorada» (XVII), v. 8 anegar-la mos Be I2 L4 MA R V2] anegar-lo mes C || v. 11 tempestat Be I2 L4 MA R V2] tespestat C.

Finalment, resten els manuscrits I2 i V2, els dos mostren una gran proximitat, en alguns poemes fins i tot les seves lliçons són idèntiques, tot i que a vegades es diferencien per petits canvis com articles, temps verbals o preposicions; aquests canvis es poden entendre a través del copista, per això no són gaire significatius. Normalment per l'edició dels poemes he seguit el manuscrit V2 que és el més fiable, però si aquest falla, també fallen tots els altres, inclòs I2, i només R conté la lliçó bona. Sobre la relació entre I2 i V2, podríem concloure que o bé un copia de l'altre, o bé tenen un arquetip comú, però, lamentablement, hem de fer aquesta relació mitjançant un error conjuntiu i no unes variants correctes coincidents, per tant de moment no ho podem afirmar, tot i que en trobem indicis:

- «Si mor, Gileta, quan miro» (VIII), v. 4: també Be C L4 MA R] tant bé I2 V2.

Quan es diferencien I2 i V2, qui conté la lliçó correcta és el manuscrit V2, per això l'hem escollit com a base de l'edició. És interessant com en aquests casos sol coincidir amb MA o R.

- «Ja paguen mos ulls, Gileta» (XV), v. 24: apagar MA V2] pagar Be C I2 I2' L4 R.
- «Adéu, Gileta amorosa» (XVII), v. 1: A la Tet R V2] Al Latet C, Al Letet Be L4, Al Tatet I2, A la Ter MA.
- «Tant vos enyoro, Gileta» (XVIII), v. 7: corb L4' MA R V2] cor Be C I2 L4.

Continuació del treball

Amb aquest treball i la seva continuació es pretén, a llarg termini, aconseguir un text fiable per a totes les *giletas* de Francesc Fontanella que en faciliti l'estudi, perquè a partir d'aquesta base podrem elaborar una edició crítica que ens permetrà l'anàlisi fiable dels poemes. Els objectius finals són desxifrar-ne la cronologia i assenyalar amb la major precisió possible els noms i episodis que s'amaguen en els poemes, com ara la identificació de Gileta. El sistema a seguir haurà de ser la recerca d'arxiu, diversificada entre Barcelona i el Rosselló, llocs on va residir Francesc Fontanella.

El següent pas del meu treball serà completar l'edició de la resta de *giletas* utilitzant el mateix mètode que he seguit fins ara i amb el mateix format. D'aquesta manera podré estudiar la transmissió manuscrita global i extreure unes conclusions més fermes pel què fa a l'arbre cronològic dels manuscrits.

Un cop disposi d'un text fiable, l'objectiu serà l'anàlisi dels textos. Això inclou tant la recerca d'arxiu com la lectura de bibliografia relacionada amb la poesia bucòlica, així com de diferents fonts poètiques, incloses les d'origen clàssic, que poguessin servir d'inspiració a Francesc Fontanella.

Finalment, un cop hagi desxifrat els diferents enigmes que plantegen les *giletas*, em podré dedicar a les èglogues, que són uns textos més complexos i en els quals m'ajudarà enormement l'experiència que hagi adquirit en el treball anterior.

L'edició i posterior estudi de les èglogues em permetrà donar a Francesc Fontanella el lloc que li correspon en la tradició bucòlica, tant catalana com castellana, ja que alguns dels models que sense dubte coneix i utilitza són Garcilaso i Góngora.

En conclusió, l'edició de textos és el primer pas de la feina i no l'objectiu en si mateix, ja que em conduirà a un estudi complet del contingut, imatges i context del text literari. Aquest estudi és absolutament necessari per fer més pròxima als lectors la figura, encara força desconeguda, de Francesc Fontanella i per donar a conèixer la seva obra.

Descripció dels manuscrits

A: Ms. A-67, Casa de l'Ardiaca-Arxiu Municipal d'Història de Barcelona, Barcelona.

[sense títol]

Datat a l'últim quart del segle XVIII. Té una mida de 220 x 160 mm. i conté 342 folis. Relligat de l'època amb pergamí. A una i dues columnes. És obra de diverses mans i recull obra de diversos autors. Transmet 71 composicions de Fontanella.

Descripcions del manuscrit: Miró (1984: 251-255), Miró (1988: 41), Miró (1995: I, 30), Rossich (2006: 163).

Poesies: «Te'n vas amada Gileta, / resta Gilet afligit»: f. 181.

B4: Ms. 80, Biblioteca de Catalunya, Barcelona.

Curiositat catalana / o[corregit sobre y] / Recr[e]o y jardí del Parnàs, / que conté escullidas / las obras y poesias de l'insigne / poeta doctor Vicens Garcia, / rector de Vallfogona / y de altres poetes catalans. / Ix a llum a instàncies / dels apassionats a l'autor, y a la / poesia catalana.

Al lloc: *Vicens Garcia / Curiositat / catalana.*

El manuscrit és de la segona meitat del segle XVIII i té una mida de 216x150mm. La paginació antiga arriba fins a la pàgina 349, en canvi la paginació moderna en llapis, fins al foli 197. Conté un total de 187 poesies, 68 de les quals són de Fontanella, i és escrit per una sola mà.

Descripcions del manuscrit: Massó & Rubió (1918-1919: 149-163), Rossich (1984: 72-73), Miró (1995: I, 29-30), Brown & Melchor (1995: 51-52), Valsalobre (2002: 169-170), Rossich (2006: 163), Clarasó & Miró (2008: 64).

Poesies: «Sens vostra llum, Gileta vencedora»: f. 148.

B5: Ms. 172, Biblioteca de Catalunya, Barcelona.

[sense títol]

És un manuscrit de la primera meitat del segle XVIII. Té una mida de 195 x 145 mm. i consta de 296 folis. Relligat antic amb pergamí. A una columna. Està escrit per tres mans diferents. D'acord amb Miró, la primera, que transcriu fins al foli 273, és del primer terç del segle XVIII, i les altres dues mans, de finals del mateix segle. La segona mà omple els fulls restants amb altres composicions de Fontanella (poesies a Gileta, en la seva major part), de Garcia i altres autors. La tercera descriu l'índex de continguts. Conté un total de 66 composicions de Fontanella.

Descripcions del manuscrit: Miró (1988: 39), Miró (1995: I, 24-25), Grilli (1997: 64-65), Rossich (2006: 163).

Poesies: «Te'n vas amada Gileta, / resta Gilet afligit»: ff. 275-276.

C: Ms. 7393, Museu de l'Arxiu Municipal de Calella, Calella.

[sense títol]

És un manuscrit d'entre final del segle XVII i començament del XVIII. Conté 163 folis. Té una mida de 215 x 310 mm. Les pàgines estan sense numerar. Enquadernat en cartó i relligat en 16 quaderns. A una i dues columnes. Té tres portades, dues al començament i una al foli 48.

Està fet per dues mans, una que copia de l'inici fins al foli 93, i del 113 al final, i una altra que transcriu els folis 75-75v, i 93v-112v. No hi ha cap indicació sobre els copistes. Es tracta d'un còdex que va pertànyer a l'arxiu del bibliòfil Albert Giol i Galceran i que fou donat l'any 1988 per Pere Valls Santigosa a l'Arxiu Municipal de Calella.

Conté *Lo desengany* i la *Tragicomèdia...* senceres, i la major part dels poemes de Fontanella, concretament 156. Al final del manuscrit hi ha textos d'altre o altres autors (tres poesies burlesques i uns fragments de comèdia) i un foli amb comptes diversos.

Descripcions del manuscrit: Rossich (2006: 161), Miró (2006: 71-86), Clarasó i Miró (2008: 64).

Poesies: «Te'n vas amada Gileta, / resta Gilet afligit»: p. [284]; «Torno i no torno, Gileta»: pp. [287-288]; «Per haver-te vist, Gileta»: p. [288]; «Adéu, Gileta amorosa»: p.

[289]; «Partiu, amable Gileta», p. [290]; «No us envio flors, Gileta»: p. [290]; «Si mor, Gileta, quan miro»: pp. [294-295]; «Si voleu, dolça Gileta»: p. [295]; «A memòries de Gileta»: p. [296]; «Te'n vas amada Gileta, / qual ton Gilet restarà?»: p. [297]; «Te'n vas amada Gileta / qual resta lo teu Gilet?»: pp. [297-298]; «Cessà lo turment, Gileta»: pp. [298-299]; «Viuré, gallarda Gileta»: p. [299]; «Ja paguen mos ulls, Gileta»: p. [299]; «Partesc, oh dolça Gileta»: p. [300]; «Adéu, Gileta adorada»: p. [300]; «Tant vos enyoro, Gileta»: p. [300]; «Partiré, bella Gileta»: p. [302].

I2: Ms. 83.493, Biblioteca de l'Institut del Teatre de Barcelona, Barcelona.

Catalana musa / ab què canta / la lira de Apollo / Francisco Fontanella, / glòria del Pernàs / y / ornament de sa pàtria, / estos poemas.

Datat d'entre final del segle XVII i començament del XVIII. Té una mida de 230 x 210 mm. i conté 194 folis. Relligat modern amb pell i gofrats d'or. Edició molt elegant i en un estat de conservació excel·lent. A una i dues columnes.

Desconeixem la identitat dels copistes, però hi reconeixem tres mans: la primera i la segona copien 161 poemes de Fontanella, entre els quals les *giletas*, que apareixen separades per una portada pròpia, i les dues peces dramàtiques majors completes de l'autor (*Lo desengany* i la *Tragicomèdia*). La tercera mà transcriu tres poemes atribuïts a Vicent Garcia. La cal·ligrafia és, en tots els casos, especialment entenedora, si bé més inclinada en la primera mà que en les altres. No s'usen abreviatures.

Descripcions del manuscrit: Montaner (1951:46), Vázquez i Estévez (1981: 128-129), Miró (1988: 38-39), Miró (1995: I, 17-19), Rossich (2006: 162), Clarasó i Miró (2008: 64).

Poesies: «Te'n vas amada Gileta, / resta Gilet afligit»: p. 350; «Te'n vas amada Gileta, / qual ton Gilet restarà?»: p. 360; «Torno i no torno, Gileta»: pp. 447-448; «Per haver-te vist, Gileta»: p. 448; «Adéu, Gileta amorosa»: p. 450; «Partiu, amable Gileta», pp. 450-451; «No us envio flors, Gileta»: p. 451; «Si mor, Gileta, quan miro»: pp. 456-457; «Si voleu, dolça Gileta»: p. 458; «A memòries de Gileta»: p. 459; «Te'n vas amada Gileta / qual resta lo teu Gilet?»: pp. 460-461; «Cessà lo turment, Gileta»: pp. 461-462; «Viuré, gallarda Gileta»: p. 462; «Ja paguen mos ulls, Gileta»: p. 462; «Partesc, oh dolça Gileta»: pp. 464-465; «Adéu, Gileta adorada»: p. 465; «Tant vos enyoro, Gileta»: pp. 465-466; «Partiré, bella Gileta»: pp. 467-468.

L4: Ms. 3-I-10, Biblioteca de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, Barcelona.

[sense títol]

Al llom: *Papeles varios*.

Manuscrit datat de principis del segle XVIII. Té una mida de 310 x 199 mm. i consta de 958 pàgines. Enquadernat de l'època en pergamí dur. A una i dues columnes.

La lletra és de diverses mans, inclosa una que només fa correccions. La que copia Fontanella és, d'acord amb Valsalobre (2002: 165), d'Agustí Eura. És un volum miscel·lani, amb obra de diversos autors; conté 194 composicions de Fontanella, la major part de les quals a la primera part del recull i sota l'epígraf *Obras de Fontanella*. També n'hi ha algunes de repartides per la resta del manuscrit. Els textos de Fontanella corresponen a les obres majors de teatre i al *Fragment d'una comèdia que havia començat Fontano*, així com bona part de l'obra poètica, 194 poesies.

Descripcions del manuscrit: Rossich (1984: 112-115), Miró (1988: 40), Miró (1995: I, 36-37), Brown & Melchor (1995: 57), Valsalobre (2002: 164-165), Rossich (2006: 162), Clarasó & Miró (2008: 64).

Poesies: «Tant vos enyoro, Gileta»: ff. 214-215; «Sens vostra llum, Gileta vencedora»: f. 223; «Te'n vas amada Gileta, / resta Gilet afligit»: f. 265; «Torno i no torno, Gileta»: f. 269; «Per haver-te vist, Gileta»: f. 269; «Adéu, Gileta amorosa»: ff. 270-271; «Partiu, amable Gileta», f. 271; «No us envio flors, Gileta»: f. 271; «Si mor, Gileta, quan miro»: f. 274; «Si voleu, dolça Gileta»: f. 275; «A memòries de Gileta»: f. 275; «Te'n vas amada Gileta, / qual ton Gilet restarà?»: f. 276; «Te'n vas amada Gileta / qual resta lo teu Gilet?»: ff. 276-277; «Cessà lo turment, Gileta»: f. 277; «Viuré, gallarda Gileta»: f. 277; «Ja paguen mos ulls, Gileta»: f. 278; «Partesc, oh dolça Gileta»: f. 278; «Adéu, Gileta adorada»: ff. 278-279; «Partiré, bella Gileta»: f. 280.

MA: Ms. 3.899, Biblioteca Nacional, Madrid.

[sense títol]

Datat d'entre final del segle XVII i començament del XVIII. Té una mida de 215 x 160 mm. i consta de 338 folis. Relligat amb pergamí i confegit a partir de plecs procedent d'altres manuscrits. A una columna.

La lletra és de diverses mans, si bé és probable que la mà que copia les composicions de Fontanella sigui la de Pere Serra i Postius. Miró, a més, afirma la relació de MA amb R, basant-se en les coincidències dels títols de les poesies a Gileta.

És un volum miscel·lani que inclou textos de molt diverses procedències, tots ells datables a cavall del XVII i el XVIII. De Fontanella trobem 63 composicions, que corresponen a nades, giletetes i diverses cartes a les Senyores dels Àngels en vers i prosa.

Descripcions del manuscrit: Miró (1995: I, 25-27), Rossich (2006: 162).

Poesies: «No us envio flors, Gileta»: ff. 99v-99; «Si voleu, dolça Gileta»: ff. 104-104v; «A memòries de Gileta»: f. 105v; «Si mor, Gileta, quan miro»: f. 106v; «Te'n vas amada Gileta, / resta Gilet afligit»: f. 107; «Te'n vas amada Gileta, / qual ton Gilet restarà?»: ff. 107-108; «Te'n vas amada Gileta / qual resta lo teu Gilet?»: ff. 108-109; «Adéu, Gileta amorosa»: f. 111; «Viuré, gallarda Gileta»: ff. 112-112v; «Cessà lo turment, Gileta»: ff. 113-114v; «Per haver-te vist, Gileta»: ff. 114v-115; «Torno i no torno, Gileta»: ff. 115-115v; «Ja paguen mos ulls, Gileta»: ff. 116v-117; «Partesc, oh dolça Gileta»: ff. 117-117v; «Adéu, Gileta adorada»: ff. 118-118v; «Tant vos enyoro, Gileta»: ff. 118v; «Partiu, amable Gileta», ff. 118v-119; «Partiré, bella Gileta»: ff. 125-125v.

R : Ms. 68, Biblioteca Lambert Mata, Ripoll.

Al lloc: [*Poesias de Fontanella*]

Manuscrit datat de finals del segle XVII i començaments del XVIII. Té una mida de 305 x 210 mm. i consta de 480 pàgines + 9 folis. Relligat de l'època amb pergamí.

La lletra és d'una sola mà, la del copista Bite Guarda, el nom del qual apareix a les pàgines 3 i 480. La cal·ligrafia és rodona i clara, lleugerament inclinada. No usa

abreviatures. Conté únicament obra de Fontanella, amb un total de 323 composicions, la qual cosa en fa el manuscrit conegut que en transmet més. Hi trobem tota l'obra dramàtica de l'autor i poesia religiosa, amorosa i jocosa. Separa, amb una portadella (p. 435), les poesies dedicades a Gileta.

Descripcions del manuscrit: Torres (1836: 261), Rubió (1953: 595), Vila (1981: 139-159), Miró (1988: 40-41), Miró (1995: I, 32), Rossich (2006: 161), Clarasó & Miró (2008: 64).

Poesies: «Sens vostra llum, Gileta vencedora» pp. 441-442; «Torno i no torno, Gileta»: pp. 447-448; «Per haver-te vist, Gileta»: pp. 449-450; «Te'n vas amada Gileta, / resta Gilet afligit»: pp. 458-459; «Si voleu, dolça Gileta»: p. 459; «A memòries de Gileta»: pp. 460-461; «Te'n vas amada Gileta, / qual ton Gilet restarà?»: pp. 462-463; «Te'n vas amada Gileta / qual resta lo teu Gilet?»: pp. 463; «Cessà lo turment, Gileta»: p. 466; «Viuré, gallarda Gileta»: p. 464; «Ja paguen mos ulls, Gileta»: pp. 466-467; «Partesc, oh dolça Gileta»: p. 467; «Adéu, Gileta adorada»: pp. 467-468; «Tant vos enyoro, Gileta»: p. 468; «Partiré, bella Gileta»: p. 470; «Adéu, Gileta amorosa»: pp. 472-473; «Partiu, amable Gileta», p. 473; «No us envio flors, Gileta»: pp. 473-474; «Si mor, Gileta, quan miro»: p. 474.

V2: Ms. 261, Arxiu del Museu Episcopal de Vic, Vic.

Obras del pare mestre / Fontanella, religiós de St. / Domingo, qui en lo món / fou Fran[cisco] Fontanella / y després de viudo / se entrà en religió, selebrat / poeta per / tots los / de son / tems. / Copiat per mi, Dn. Anton Mora y / de Xammar, any 1695.

Datat de l'any 1695. Té una mida de 200 x 145 mm. i consta de 248 folis. Relligat amb pergamí. Està copiat per tres mans; d'acord amb Miró, les dues primeres són del segle XVII i la tercera, del XIX. La primera és d'Anton Móra Xammar, que signa l'encapçalament del volum i el data a 1695. Escriu des de l'encapçalament fins a la foli 223, i del 238 al 241v (índex de continguts). Numera tot el volum. Lletre cursiva, cal·ligrafia clara i poques abreviatures. Escripura a una columna. La segona mà, de nom desconegut, copia les pàgines 224-229 a dues columnes, i la poesia del marge dret del foli 218v. Escriu amb lletra rodona, també fàcilment llegible. A la resta del manuscrit, ressegueix fragments i fa correccions al marge. La tercera mà és d'Antoni Carbonell, que transcriu exercicis escolars i taules de comptes.

És un volum unitari que transmet únicament obra de Fontanella. Conté 120 composicions, que corresponen a teatre i poesia.

Descripcions del manuscrit: Miró (1981: 211-218), Miró (1988: 37-38), Miró (1995: I, 15-16), Rossich (2006: 161), Clarasó & Miró (2008: 64).

Poesies: «Te'n vas amada Gileta, / resta Gilet afligit»: f. 202; «Torno i no torno, Gileta»: f. 205v; «Per haver-te vist, Gileta»: f. 206; «Adéu, Gileta amorosa»: f. 207v; «Partiu, amable Gileta», f. 207v; «No us envio flors, Gileta»: f. 208; «Si mor, Gileta, quan miro»: f. 212; «Si voleu, dolça Gileta»: f. 213; «A memòries de Gileta»: f. 213v; «Te'n vas amada Gileta, / qual ton Gilet restarà?»: f. 214v; «Te'n vas amada Gileta / qual resta lo teu Gilet?»: f. 215; «Cessà lo turment, Gileta»: f. 216; «Viuré, gallarda Gileta»: f. 216; «Ja paguen mos ulls, Gileta»: f. 216v; «Partesc, oh dolça Gileta»: f. 217; «Adéu, Gileta adorada»: f. 217; «Tant vos enyoro, Gileta»: f. 217v; «Partiré, bella Gileta»: f. 219.

Referències dels impresos

Be

BERNAD i DURAND, Josep (1899), *Obras poéticas del fénix catalá Francisco Fontanella*, Barcelona: Imprenta L'Atlántida, 40 pp. a partir de l'inici de les poesies a la p. 20.

Per l'edició majoritàriament segueix el manuscrit L4.

Descripcions de l'imprès: Miró (1995: I, 45), Rossich (2006: 168).

Poesies: «Sens vostra llum, Gileta vencedora»: p. 5; «Te'n vas amada Gileta, / resta Gilet afligit»: pp. 14-15; «Torno i no torno, Gileta»: pp. 20-21; «Per haver-te vist, Gileta»: p. 21; «Adéu, Gileta amorosa»: pp. 30-31; «Partiu, amable Gileta»: p. 31; «No us envio flors, Gileta»: pp. 31-32; «Si mor, Gileta, quan miro»: p. 39; «Si voleu, dolça Gileta»: pp. 39-40; «A memòries de Gileta»: p. 41; «Te'n vas amada Gileta, / qual ton Gilet restarà?»: pp. 43; «Te'n vas amada Gileta / qual resta lo teu Gilet?»: pp. 43-44; «Cessà lo turment, Gileta»: p. 45; «Viuré, gallarda Gileta»: p. 46; «Ja paguen mos ulls, Gileta»: pp. 46-47; «Partesc, oh dolça Gileta»: p. 47; «Adéu, Gileta adorada»: pp. 47-48; «Tant vos enyoro, Gileta»: p. 48.

Ga

GRAU, Josep Maria de; RUBIÓ i ORS, Joaquim (eds.) (1840), *La Armonia del Parnás, mes numerosa en las Poesias varias del Atlant del Cel Poetic, lo Dr..., Rector de la Parroquial de Santa Maria de Vallfogona*, Barcelona: Rafel Figueró.

Descripcions de l'imprès: Rossich (1984: 151-155), Miró (1995: I, 43), Valsalobre (2002: 179), Rossich (2006: 166-167).

Poesies: «Si voleu, dolça Gileta» pp. 38-39.

Criteris d'edició

Per l'edició dels poemes seguim el mètode neolachmanià es basa en la col·lació de tots els testimonis que hem conservat i que coneixem, tant manuscrits com impresos amb interès ecdòtic. Un dels manuals que he utilitzat més per tal que aquesta edició arribés a bon port és Blecua (1990).

Un cop analitzades les variants, s'escull la més adequada, ja sigui pel sentit del poema, per la mètrica o la rima. En tot cas, ha de ser una tria justificada objectivament, i en l'aparat crític del poema sempre es poden recuperar els diferents testimonis dels textos.

El text poètic també està acompanyat d'unes notes crítiques i d'unes notes als versos, així com d'unes breus línies que resumeixen el contingut del poema.

Pel què fa a l'ortografia hem decidit regularitzar el text segons la normativa actual, sempre que no afectés la fonètica. Aquestes són les mateixes directrius que ja segueixen Rossich & Valsalobre (2006: 25-36) i que són les mateixes que he seguit a l'hora d'elaborar aquesta edició. Quan una grafia afectava la fonètica s'ha decidit mantenir la grafia antiga, un exemple d'això és el manteniment de la preposició *ab* o el manteniment de *pijor* sense la "t".

Hem de tenir en compte que el text el reporten diferents manuscrits i aquests utilitzen grafies diferents, per tant havíem de trobar una manera de cohesionar tot el text amb una sola normativa ortogràfica.

Tot això s'ha fet per facilitar la lectura del text als ulls d'un lector actual. Amb el mateix objectiu, hem decidit prescindir del punt volat, regularitzar l'accentuació i la separació entre paraules.

El problema més significatiu és la puntuació, ja que tots els testimonis n'usen una de diferent i normalment amb uns criteris que no es corresponen amb els usos actuals. Per tant, s'ha procedit a regularitzar-la, amb els riscos que això comporta, ja que afecta directament al sentit del poema.

En conclusió, tot i que Rossich & Valsalobre (2006: 25-36) ens ha servit per a establir una normativa general sobre com editar els textos de l'edat moderna, sovint ens trobem en casos complicats, on per exemple és difícil discernir entre fonètica i ortografia. Arribats a aquest punt, hem estudiat cas per cas i ens hem decidit per la que ens ha semblat l'opció més coherent conforme els criteris ja esmentats.

Edició crítica dels poemes d'absència dedicats a
Gileta

I

«Sens vostra llum, Gileta vencedora»

Sens vostra llum, Gileta vencedora,
mortal horror suspèn ma fantasia:
tot serà nit sens vós, que sou lo dia,
4 o tot dia per vós, que sou l'aurora.

Aquell ardor que les esferes dora
junta en mon cor pesar ab alegria:
pesar d'ausent de vostra gallardia,
8 alegria d'amant com vos adora.

I l'esperit, oh bella, oh rigorosa,
insensible i bellíssima homicida,
hereter de sa pena, no reposa:
12 mor i viu ab finesa repetida;
mes, si perd una vida dolorosa,
vós li podeu donar ditxosa vida.

Sonet: ABBA ABBA CDC DCD

B4 f. 148, Be p. 5, L4 f. 223, R pp. 441-442.

B4: Gilet se lamenta ausent dela adorada Gileta
Be: A Gileta
L4: Altras Giletas en sonetos L
R: Se lamenta ausent dela adorada Gileta. Soneto

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 309-310) i Alegret (2009: 214).

2 horror B4 L4 R] terror Be || 4 o B4 L4 R] y Be || 7 vostra B4 Be L4] nostra R || 11 sa B4 R] la
Be L4 || 12 mor B4 L4 R] mort Be.

Prenem com a base de l'edició el manuscrit B4, perquè és el que ens dóna les opcions correctes.

7: entre *ausent* i *de* en el ms B4 apareix *pena*, ratllat; la *gallardia* és un atribut de Gileta.

L'esperit de Gilet està turmentat sense la llum de Gileta i lamenta la seva pena amorosa, mentre demana a Gileta que li alleugereixi l'existència.

4 *per*: aquí té el sentit de 'gràcies a'.

5 *ardor*: la *llum* de Gileta que apareix al v. 1.

11 *hereter*: «hereu» (DCVB). L'esperit és hereu del *pesar* del *cor* que apareix en el v. 6.

12 El subjecte és *esperit*, que apareix al v. 9.

14 *ditxosa vida*: la presència de Gileta pot donar *vida* a l'*esperit*.

II

«Te'n vas amada Gileta, / resta Gilet afligit»

Te'n vas amada Gileta,
 resta Gilet afligit.
 Ah, que morirà sens queixa,
 4 com sens esperança viu.
 Com t'adoraran les ones
 per reina de sos safirs!
 Ah, que Gilet les augmenta
 8 ab dos llagrimosos rius.
 Manses espumes coronen
 a la barqueta feliç.
 Ah, que per Gilet se guarda
 12 naufragi més que perill.
 Des de les penyes, mes penes
 eco formen repetit.
 Ah, que llàstimes i veus
 16 neixen i moren en mi.
 Alada vela me roba
 del cor lo tesor més ric.
 Ah, que més veloç s'aparta
 20 ab l'aire de mos sospirs.
 Seguirà l'Amor, Gileta,
 el nord de tos ulls divins.
 Ah, no temerà les aigües
 24 amor que del cel és fill.

Romanç heptasil·làbic [i]

A f. 181, B5 ff. 275-276, Be pp. 14-15, C p. [284], I2 p. 350, L4 f. 265, MA f. 107, R pp. 458-459, V2 f. 202.

A: [sense rúbrica]

Be: [sense rúbrica]

B5: Altre

C: Altre

I2: Altra

L4: Altre a Gileta

MA: Despadeix se Gilet de Gileta que se ausenta per mar Romans

R: Estant la amada Gileta per embarcarse se alimenta Gilet afligit.

V2: Altra

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 323-324).

3 Ah B5 Be L4] Ay A C I2 MA R V2 || 5 t' A B5 Be L4 R] la C I2 MA V2; ones A B5 Be C I2 L4 MA V2] ores R || 7 Ah B5 Be L4] Ay A C I2 MA R V2; les A Be C I2 L4 MA R V2] los B5 || 8 dos A B5 Be C I2 L4 R V2] sos MA || 10 a Be C I2 MA R V2] ab A B5 L4; barqueta A B5 Be C I2 L4 R V2] Parqueta MA || 11 Ah B5 Be L4] Ay A C I2 MA R V2 || 13 Des de A B5 Be C I2 MA R V2] Dende L4 || 14 eco formen A B5 Be C I2 L4 MA V2] forman eco R || 15 Ah B5 Be L4] Ay A C I2 MA R V2; llàstimes A B5 Be C I2 L4 R V2] llagrimas MA || 16 neixen A B5 Be C I2 L4 MA V2] viuhen R; en A B5 Be C I2 L4 MA V2] ab R || 18 lo A B5 Be C I2 L4

MA V2] mon R; tesor A B5 Be C L4] tresor I2 MA R V2 || 19 Ah B5 Be L4] Ay A C I2 MA R V2 || 20 sospirs A B5 Be C I2 L4 MA R] suspir V2 || 23 Ah B5 Be L4] Ay A C I2 MA R V2; no B5 Be C I2 L4 MA R V2] que no A; les aigües A B5 L4] a las aguas Be C I2 MA V2, lo mar R || 24 fill A B5 Be C I2 L4 R V2] fil MA.

Prenem com a base de l'edició del poema el manuscrit B5.

3, 7, 11, 15, 19, 23: Les expressions “ah” i “ay” són ambivalents, però al escollir-ne una l'hem de mantenir en tot el poema per respectar l'anàfora.

23: L'opció de *les aigües* és la més vàlida per respectar la mètrica, l'únic altre cas que també la respecta és una *lectio singularis*.

Gileta s'allunya per mar i, mentrestant, Gilet es lamenta del tresor que li han robat les ones.

6 *safirs*: metàfora pel blau del mar.

7 Amb les llàgrimes Gilet augmenta les *ones* (v. 5)

12 *perill*: «Possibilitat pròxima que s'esdevingui un mal; situació o cosa en què existeix la dita possibilitat» (DCVB). En el sentit de perillós.

III

«Torno i no torno, Gileta»

Torno i no torno, Gileta,
pus no torno a mon estat,
perquè tornar per tornar-se'n
4 és pijor que no tornar.
A penes cobro quan perdo
eixos ullets sospirats,
així lo bé de cobrar-los
8 fa més sensible lo mal.
Entre el pesar i la ditxa
no puc trobar igualtat,
perquè la ditxa no alenta
12 quant tormenta lo pesar.
Com sento sigles d'ausència,
és lo consuelo un instant,
un àtomo d'alegria,
16 paguen mos ulls ab un mar.
Ausent i present Gileta,
sempre l'amor és igual;
que si quan torno no torno,
20 tampoc me'n vaig quan me'n vaig.

Romanç heptasil·làbic [a]

Be pp. 20-21, C pp. [287-288], I2 pp. 447-448, L4 f. 269, MA ff. 115-115v, R pp. 447-448, V2 f. 205v.

Be: [sense rúbrica]

C: Altre

I2: [sense rúbrica]

L4: altre

MA: Despadeix se Gilet de Gileta per altra Ausencia. Romans

R: Haventse restituit Gilet per breu temps ala presència dela amada Gileta assegura lo fi de son amor

V2: altra 14

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 333).

2 pus C I2 R V2] puig Be, puix L4, puy MA; a mon Be C I2 L4 R V2] amor MA || 4 pijor C L4 MA R V2] pitjor Be, piyor I2 || 8 lo Be C I2 L4 MA V2] mon R || 9 entre el pesar Be C I2 L4 R V2] entra el penar MA || 12 tormenta lo Be C I2 L4 MA V2] atormental R || 15 àtomo Be I2 L4 MA V2] atamo C R || 16 ab C I2 MA R V2] en Be L4 || 19 que si Be C I2 L4 MA V2] quasi R; torno Be C I2 L4 MA V2] torne R || 20 vaig Be C L4 R V2] vatig I2, vay MA.

Prenem com a base de l'edició el manuscrit V2, perquè és el que repetidament conté les opcions correctes.

Gilet torna un moment a veure Gileta, però ha de tornar a absentar-se i aquest fet de veure-la i tornar-la a perdre li provoca dolor, si bé tampoc se'n va del tot perquè una part d'ell es queda sempre amb Gileta.

1-4 Gilet torna a veure Gileta, però s'ha de tornar a absentar (*per tornar-se'n*) i per veure-la només un instant el dolor de tornar-la a perdre és *pitjor que no tornar*.
5 *cobro*: en el sentit de recuperar, «*recobrar cast*» (DCVB, s.v. *cobrar*).
7 *cobrar*: readquirir (DCVB).
11 *alenta*: «Encoratjar, animar, esvair la temor o intranquil·litat» (DCVB, s. v. *alentar*).
12 *quant*: la *ditxa* no anima tot el que *tormenta* el *pesar*.
13 *com*: 'de la mateixa manera que'.
16 *mar*: de llàgrimes; no acabem d'entendre el significat d'aquest vers.
20 Gilet no se'n va del tot, perquè com explica en altres poemes una part d'ell resta sempre amb Gileta.

IV

«Per haver-te vist, Gileta»

Per haver-te vist, Gileta,
sols puc satisfer feliç,
ab la pena de ausentar-me,
4 la ditxa d'haver-te vist.
He vist reviure la rosa
entre fragants gessamins
quan les pàl·lides violes
8 de tu fugen i de mi.
He vist dividit un sol
en dos aurores gentils
per serenar en un dia
12 tenebres de tanta nit.
He vist lo clavell alegre
que un ardor descolorí
centellejar nou ardor
16 entre ta boca i mon pit.
He vist mon cor i ta vida
que estaven pendants d'un fil,
quan suspenguí la tisora
20 ab llàgrimes i sospirs.
Tant és lo que he vist, Gileta,
ab què tant content estic,
que satisfaré sens vista
24 la ditxa d'haver-te vist.

Romanç heptasil·làbic [i]

Be p. 21, C p. [288], I2 p. 448, L4 f. 269, MA ff. 114v-115, R pp. 449-450, V2 f. 206.

Be: [sense rúbrica]

C: Altre

I2: Altra

L4: Altre

MA: Condena Gilet la ditxa de aver vist Gileta despres de la pasada Ausencia y en vespras de altra. Romans

R: Declara lo contento ha tingut ab la vista de sa adorada Gileta recobrada de malaltia

V2: altra 15

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 334).

1 Per Be L4 R] pera C I2 MA V2; Gileta Be C I2 L4 R V2] de Gileta MA || 3 ab C I2 MA R V2] a Be L4 || 6 fragants Be I2 L4 MA R V2] flagants C; gessamins Be C L4 MA R V2] jacsemins I2 || 7 pàl·lides C I2 MA R V2] pulides Be L4; violes Be C I2 L4 R V2] violetas MA || 9 dividit Be C I2 R V2] dividir L4 MA || 13 clavell Be C I2 L4 R V2] clavel MA || 14 descolorí Be C I2 L4 R V2] descolorit MA || 16 boca Be C I2 L4 R V2] toca MA; mon C I2 L4 MA R V2] ton Be || 18 pendants Be I2 L4 MA R V2] pendent C || 19 tisora C I2 MA R V2] estisora Be L4 || 20 ab Be C I2 MA R V2] no L4 || 21 he C L4 MA R V2] om. Be I2.

Prenem com a base de l'edició del poema el manuscrit V2, perquè és el manuscrit que sempre ens dóna les opcions correctes.

Gileta ha estat malalta, i per tant, lluny de Gilet, que també se sent morir davant el perill i l'absència de la seva amada.

13-14 *clavell alegre*: boca; Gileta, ha estat malalta, i per això l'*ardor* s'ha descolorit, però comença de nou al recuperar-se.

18 *pendents d'un fil*: fa referència a la malaltia que quasi acaba amb la *vida* de Gileta i, com a conseqüència, amb el *cor* de Gilet.

V

«Adéu, Gileta amorosa»

Adéu, Gileta amorosa,
partesc i resto també;
resta lo cor, i la vida,
4 quan vull partir, se parteix.
No sé la part que s'ausenta,
sols de la que resta sé;
si dividit no puc viure
8 no puc morir tot enter.
Mes, si partit no partia,
que partiria conec
de ma vida o de ta vista
12 o per jamés o jamés.
No puc dir lo temps, Gileta,
que lo temps en què no et veig
apar un temps que no passa:
16 temps que passa tot lo temps.

Romanç heptasil·làbic [e/ε]

Be pp. 30-31, C p. [289], I2 p. 450, L4 ff. 270-271, MA f. 111, R pp. 472-473, V2 f. 207v.

Be: [sense rúbrica]

C: Altre

I2: Altra

L4: Altre

MA: Se despadeix Gilet de Gileta per altra auiciencia forçosa. Romans

R: Al partirse Gilet se despadeix dela amorosa Gileta

V2: altra 17

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 338).

En l'edició d'aquest poema hem utilitzat de base el manuscrit L4, que coincideix amb Be, C i I2.

4 partir Be C I2 L4 R V2] partir MA || 5 s' Be C I2 L4 MA V2] l' R; ausenta C I2 L4 MA R V2] aumenta Be.

Per l'edició d'aquest poema prenem de base el manuscrit V2 que concideix amb C, I2 i L4.

12: En el manuscrit V2 entre *per* i *ya* apareix ratllat *yo*.

Gilet es lamenta, però ha d'absentar-se durant un temps de Gileta, tot i que una part d'ell sempre resta amb ella.

2 *partesc i resto*: Gilet se'n va, però una part d'ell es queda amb Gileta: el *cor* i una part de la *vida*, v. 3.

4 Dilogia entre *partir* amb el sentit de marxar i *partir-se*.

12 *per jamés o jamés*: per sempre o mai.

13 *temps*: es refereix al temps que romandrà lluny de Gileta.

15 *apar*: sembla.

16 *temps que passa*: temps que ultrapassa el temps normal, que està més enllà.

VI

«Partiu, amable Gileta»

Partiu, amable Gileta,
mes, qui restarà sens vós?
Si resta qui no us adora
4 sens dubte no seré jo.
Qui seguirà la partida
si Amor està temerós?
Mes podeu vèncer les fletxes,
8 evitar ses ales no.
Una serà la fortuna
partint o restant ab vós:
o vos seguirà ma vida
12 o restareu en mon cor.
Però partida ditxosa
si ab més alegria pot,
lo que separa l'ausència,
16 juntar un dia l'Amor.

Ai que se'n va la vida!
Ai que es parteix lo cor!
Mes, alerta l'Amor:
20 o perda la vida o cobre lo cor.

Romanç heptasíl·lab [o/ɔ] + 5A 5B 5B 10B

Be p. 31, C p. [290], I2 pp. 450-451, L4 f. 271, MA ff. 118v-119, R p. 473, V2 f. 207v.

Be: [sense rúbrica]

C: Altre

I2: Altra

L4: Altre

MA: Despadeix se Gilet de Gileta que despres de Malalta se ausenta. Romans

R: Exagera Gilet son amor al partirse Gileta amable

V2: altra 20

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 338-339).

2 qui C I2 L4 MA R V2] que Be || 3 no us C I2 L4 MA R V2] vos Be || 4 seré Be I2 L4 MA R V2] sara C || 5 qui C I2 L4 MA R V2] que Be || 7 les Be C I2 L4 V2] ses MA R || 8 les Be L4 R] ses C I2 MA V2 || 11 o C I2 L4 MA R V2] a Be || 16 juntar MA R] pintar Be C I2 L4 V2 || 17 se'n C I2 L4 MA R V2] se'm Be || 18 que es R] que Be C I2 L4 MA V2; parteix Be C I2 L4 R V2] pateix MA || 19 alerta lo Amor C I2 V2] alenta lo amor Be L4, ales té l'amor R, o Amor alerta MA || 20 perdrà Be C I2 L4 V2] perda R, perdrer MA; cobre Be C I2 L4 R V2] cobrar MA.

Per l'edició del text prendrem com a base el manuscrit V2, que és el manuscrit que de forma continuada ens dóna les opcions correctes i coincideix amb I2.

16 Pel sentit és preferible *juntar*.

Gileta se'n va, però seguiran units amb Gilet per l'amor que comparteixen, encara que el poema dóna a entendre que ella no l'estima de la mateixa forma.

1 *amable*: objecte digne de ser amat.

7 *ses fletxes*: de l'Amor.

8 *les ales*: de l'Amor.

9 La fortuna serà la mateixa, tant si *parteix* com no.

15 *lo que separa l'ausència*: és el complement directe del verb *juntar* (v. 16).

20 *cobre*: del verb cobrar (DCVB).

VII

«No us envio flors, Gileta»

No us envio flors, Gileta,
que sens vós no trobo flors.
Com han de florir les plantes
4 si estau malalteta vós?
Mirava nostra campanya
quan, eclipsat lo calor,
o tot com vós se desmaya
8 o tot lamenta com jo.
Des del núvol d'una reixa,
vós éreu sola lo sol
que donàveu llum al dia
12 i a les plantes perfecció.
Mes, tot falta quan nos falten
los dolços ullets que són
primavera de l'octubre
16 i juny ardent de mon cor.

Romanç heptasíl·lab [o/ɔ]

Be pp. 31-32, C p. [290], I2 p. 451, L4 f. 271, MA ff. 99-99v, R pp. 473-474, V2 f. 208.

Be: [sense rúbrica]

C: Altre

I2: Altra

L4: Altre

MA: Envia Gilet unes flors a Gileta esta malalta. Romans

R: Celebre la hermosura de Gileta y per estar malalta amoros se llamenta

V2: altra 21

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 339-340).

1 No us Be L4 R V2] Jo us C I2 MA || 5 Mirava Be I2 L4 MA R V2] Miran C; nostra Be C I2 L4 R V2] vostra MA || 6 calor C I2 MA V2] color Be L4 R || 8 lamenta Be C L4 MA V2] llamenta I2 R || 11 donaveu Be C I2 L4 R V2] donareu MA || 11 falten Be I2 L4 MA V2] falta C R.

Per l'edició d'aquest poema hem pres de base el manuscrit V2, que es repeteix com a més viable.

1: En el manuscrit L4 apareix ratllat *Nous* abans de *nous*.

9: En el manuscrit R entre *de* i *una* apareix ratllat *apacible*; en el manuscrit MA entre *del* i *núvol* apareix ratllat *mar*.

Gileta està malalta i amb ella tot el paisatge ha emmalaltit, perquè ella és el sol que dona vida a la natura.

VIII

«Si mor, Gileta, quan miro»

Si mor, Gileta, quan miro
tos adorables ullets,
quan esta ditxa me falta
4 també mor, mes no tant bé.
Les que ta vista fulmina,
les que sens ella patesc,
fletxes són, però són glòries,
8 fletxes són, però turments.
Si lo viure i lo veure
possible fos al voler,
compraria ab esta vida
12 una mort menos cruel.
Ai que patesc olvidat
lo que moria d'ausent!
Després de la mort, la pena
16 què pot ésser sinó Infern?

Romanç heptasíl·lab [e/ε]

Be p. 39, C pp. [294-295], I2 pp. 456-457, L4 f. 274, MA f. 106v, R p. 474, V2 f. 212

Be: [sense rúbrica]

C: Altre

I2: Altra

L4: Altre

MA: Pondera Gilet la pena dela ausencia passada y lo Olvit de Gileta tornat ala presencia.

Romans

R: Morint Gilet ausent se llamentata de patir olvidat

V2: altra 37

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 349-350).

4 també Be C L4 MA R] tant bé I2 V2 || 5 les Be C I2 MA V2] la L4 R; que ta vista fulmina C I2 MA R V2] que fulmina ta vista Be L4 || 6 patesc Be C L4 MA R V2] patesh I2 || 8 turments Be C I2 MA R V2] tormets L4 || 13 patesc Be C I2 L4 MA V2] pateix R.

Per l'edició d'aquest poema prenem de base el manuscrit V2, perquè és repeteix com el més fiable. En aquest cas, coincideix amb Be, C i MA.

Gilet, oblidat de Gileta, pensa en els seus ulls i en com se sent quan el mira i es mor d'Amor, mentre es lamenta de que ara pateix més cruelment.

1 i 4 *mor*: moro.

5 i 6 *les*: fletxes, que són *glòries* per la presència i, a l'hora, *turments* per l'absència (v. 7 i 8).

IX

«Si voleu, dolça Gileta»

Si voleu, dolça Gileta,
que jo partesca content,
partiu ab mi l'alegria
4 i, com voleu, partiré.
Mes no partirà lo cor,
que resta sempre present
i entre contento i tristesa,
8 se parteix i no parteix;
ab vós resta com a vostre
i com a vostre és honest,
que a no ser tal, no el tindriem
12 jo per vostre i vós per meu.
Llengües mogueren, infames,
la tormenta més cruel
que a ma afligida barqueta
16 timó i àncora rompé.
El sol de vostra virtut,
més clara que el Sol mateix,
vencé del mar la tormenta
20 i de mon cor lo turment.
Com veu lo Cel mos afectes,
no vol permetre lo Cel
que sia mon homicida
24 un amor tan innocent.
Restaré, dolça Gileta,
tan altament satisfet
que, partint-me de la vida,
28 partiré encara content.

Romanç heptasíl·lab [e/ε]

Be pp. 39-40, C p. [295], Ga pp. 38-39, I2 p. 458, L4 f. 275, MA ff. 104-104v, R p. 459, V2 f. 213.

Be: [sense rúbrica]

C: Altre

Ga: Promet obeir Gilet una rigurosa ausencia a vista de una ordre de Gileta, ocasionada de un fals informe.

I2: Altra

L4: Altre

MA: Promet obeir Gilet una rigurosa ausencia avista de un orde de Gileta, ocasionat de un fals informe. Romans.

R: Obligat Gilet á ausentarse dela dolsa Gileta per una infame murmuracio, proba lo honest, y finesa de son amor.

V2: altra 35

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 351-352).

2 partesca Be C I2 L4 R V2] partesca Ga MA || 4 partiré Be C Ga I2 L4 R V2] patiré MA || 11 ser Be C Ga I2 L4 R V2] om. MA; tindriem Be C I2 L4 R V2] tendriem Ga, tindrian MA || 12 i

Be C Ga I2 L4 MA V2] *om.* R || 17 El C Ga I2 L4MA V2] Y1 R, Lo Be; vostra C Ga I2 L4 MA R V2] nostra Be || 18 clara Be C Ga I2 L4 R V2] clarara MA || 21 lo Be Ga I2 L4 MA R V2] los C || 22 permetre Be C I2 L4 R V2] penetrar Ga MA || 24 amor Be C I2 L4 MA R V2] amar Ga; innocent Ga MA V2] innocent Be C I2 L4 R || 27 partint-me Be C I2 L4 MA R V2] partintne Ga; la vida Be C I2 L4 MA R V2] ta vista Ga.

Per l'edició d'aquest poema prenem de base el manuscrit V2, que contínuament dóna les variants correctes.

12: En el manuscrit MA només es pot llegir fins a *per m.*

13: En el manuscrit V2 apareix ratllat al principi del vers *lle.*

Gileta demana a Gilet que parteixi, ja que les males llengües han sembrat malestar entre els dos enamorats i Gilet defensa la puresa del seu amor per ella.

2 *partesca*: parteixi.

3 *partiu*: compartiu.

13-20 el malparlar de la gent ha infamat a Gilet o la seva relació amb Gileta.

X

«A memòries de Gileta»

A memòries de Gileta
Gilet felïç ressuscita
i les tristeses passades
4 celebra l'Amor ab risa.
Coronen flors amoroses
a la fonteta agraïda
que, en los ardors del setembre,
8 sent de l'abril l'alegria.
Ja de la nit en les ombres,
les ombres resten rendides
i llàgrimes d'una aurora
12 són hermosura del dia.
Conserva, dolça Gileta,
la que em dónes nova vida;
serà immortal mon amor
16 com l'esperit que l'anima.

Romanç heptasil·làbic: [i ə]

Be p. 41, C p. [296], I2 p. 459, L4 f. 275, MA f. 105v, R pp. 460-461, V2 f. 213v

Be: [sense rúbrica]

C: Altre

I2: Altra

L4: Altre

MA: Celebra Gilet la ditxa de que Gileta se done per satisfeta de son obrar e ignorancia.

Romans

R: Mudada la sort de Gilet mort de amor resucita feliz a memories de Gileta

V2: altra 37

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 353).

5 Coronen C I2 L4 MA R V2] coronau Be || 13 dolça Be C L4 MA R V2] dolca I2 || 14 la Be I2 L4 MA R V2] lo C || 15 serà R] i serà Be C I2 L4 MA V2; amor R] cor Be C I2 L4 MA V2.

Prendrem com a base de l'edició del poema el manuscrit R, perquè és el que ens dona les lliçons correctes.

15: L'*amor* pot ser immortal com l'*ànima*, però el *cor* no.

Gilet celebra la memòria dels moments felïços passats amb Gileta i manté que el seu amor per ella serà immortal.

5-8 Les *flors* coronen la *font*, i per això sent l'*alegria* de l'*abril*, l'època primaveral.

XI

«Te'n vas amada Gileta, / qual ton Gilet restarà?»

Te'n vas amada Gileta:
 qual ton Gilet restarà?
 Sensible roca afligida
 4 en combats de terra i mar.
 Lo mar li robà la glòria
 de tos ullets adorats,
 mentres los seus augmentaren
 8 ab llàgrimes los cristalls.
 Ja les roques pirinees
 anticiparen lo maig
 per tributar a tes plantes
 12 plantes belles i fragants.
 Entre florides riberes
 correrà lo Tec ufà
 quan de ta amorosa cara
 16 serà verdader mirall.
 Reverdirà per ta vista
 lo Canigó congelat
 i a la decrèpita calva
 20 donarà clavells suaus.
 Tot s'alegrarà, Gileta,
 i sols Gilet desdixat
 noves de sos ulls fontetes
 24 al mar d'amor donarà.

Romanç heptasil·làbic [a]

Be pp. 43-44, C p. [297], I2 p. 360, L4 f. 276, MA ff. 107-108, R pp. 462-463, V2 f. 214v.

Be: [sense rúbrica]

C: [sense rúbrica]

I2: Altra

L4: Altre

MA: Despedeix se Gilet de Gileta que segona vegada se ausenta per mar

R: Al ausentarse la amada Gileta ab llàgrimes se alimenta Gilet afligit y celebra la hermosura de Gileta

V2: Altra 40

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 355-356), Rossich i Valsalobre (2006: 248).

4 combats Be C I2 L4 MA V2] combat R || 5 lo Be C I2 L4 MA V2] la R || 7 augmentaren Be L4 MA V2] aumentaven C I2 R || 24 amor Be C I2 L4 MA V2] amar R.

Per l'edició del poema seguirem les lliçons de V2 que coincideixen amb MA, L4 i Be.

Gileta se'n va per mar al Rosselló, on s'alegra tot el paisatge, mentre Gilet resta desconsolat.

2 qual: 'com'.

3 *sensible roca*: Gilet

7 *los seus*: els seus ulls, v. 6.

9 *pirinees*: del Pirineu.

11- 12 S'estableix una dílogia entre: *plantes* (vegetals) i *plantes* (els peus de Gileta).

14 *Tec*: riu del Rosselló que neix a fonts del Tec i constitueix aproximadament la separació entre el Vallespir i el Rosselló (www.encyclopedia.cat).

21 *decrèpita calva*: el cim del Canigó.

23 *fontetes*: llàgrimes. A l'hora és també un joc de paraules amb l'italià *fontanella*, que vol dir font petita.

24 Fa referència al tòpic literari del mar d'amor; paronomàsia per permutació.

XII

«Te'n vas amada Gileta / qual resta lo teu Gilet?»

Te'n vas amada Gileta,
qual resta lo teu Gilet?
Gilet restarà sens vida
4 a no viure de ser teu.
Lo mar li robà la glòria
de tos hermosos ullets,
però vui junta la terra,
8 a la tormenta, turment.
Les venturoses muntanyes
anticiparan lo temps
per coronar ta bellesa
12 de roses i de clavells;
per més florides riberes
ufà correrà lo Tec
quan de ta cara amorosa
16 serà mirall verdader;
del riu Ferrer la companya
te saludarà també:
primavera per les plantes,
20 aurora per los ocells;
reverdirà Canigó
i a sos elevats extrems
menos lo sol que ta vista
24 farà derritir la neu.
Tot s'alegrarà Gileta
i sols lo pobre Gilet
donarà al mar de l'amor
28 tot lo tribut d'un ausent.

Romanç heptasil·làbic [e/ε]

Be pp. 43-44, C p. [297-298], I2 pp. 460-461, L4 ff. 276-277, MA ff. 108-109, R p. 463, V2 f. 215.

Be: [sense rúbrica]

C: Altra

I2: Altra

L4: Altre

MA: Despadeixse Gilet de Gileta per terzera anada per mar. Romans

R: Altra al mateix

V2: altra 41

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 356-357).

2 resta Be I2 L4 MA R V2] restera C; Gilet C I2 L4 MA R V2] Gileta Be || 4 de ser Be C I2 L4 MA V2] d'esser R || 10 anticiparan Be I2 L4 MA R V2] anticiparen C || 12 clavells Be C I2 L4 R V2] clavels MA || 15 cara amorosa Be C I2 L4 MA V2] amorosa cara R || 17 companya C I2 L4 MA R V2] companya Be || 20 ocells C I2 MA V2] aucells Be L4 R || 24 derritir Be I2 L4

MA R V2] diritir C || 25 alegrarà Be C I2 MA R V2] alegrà L4 || 27 amor Be C I2 L4 MA V2] amar R.

Prendrem com a base el manuscrit V2, que coincideix totalment amb I2.

Gileta se'n va per mar i Gilet queda desolat com el paisatge. Gileta marxa al Rosselló on s'avançarà la primavera.

2 *qual*: 'com'.

4 No acabem d'entendre el significat d'aquest vers.

5 *robà*: Gileta se'n va per mar i, per això, el *mar* li roba la glòria dels *ulls*, és a dir, la mirada.

7 *vui*: «avui» (DCVB).

10 *temps*: la primavera.

14 *Tec*: riu del Rosselló que neix a fonts del Tec i constitueix aproximadament la separació entre el Vallespir i el Rosselló.

17 *riu Ferrer*: afluent del riu Tec. El riu Ferrer s'afegeix al riu Tec a la població d'Arles de Tec, al Vallespir.

23-24 Serà la *vista* de Gileta la que fondrà la *neu* del Canigó i no el *sol*.

27 *mar de l'amor*: tòpic literari del mar d'amor; paronomàsia per permutació.

XIII

«Cessà lo turment, Gileta»

- Cessà lo turment, Gileta
amorosa com gallarda,
i a les ones de l'ausència
4 envies tu la bonança.
Cessà la nit més obscura
i una lletreta adorada
a les llàgrimes penoses
8 porta la risa de l'alba.
Cessà la negra tristesa,
ombra mortal de mes ànsies,
i en ta salut venturosa
12 ressuscita ma esperança.
Mes ai, vida de ma vida,
coret del coret que guardes,
que la bonança és molt breu
16 i la tormenta molt llarga.
Poc durarà l'alegria
d'una alba tan desitjada
si tos ullets i boqueta
20 neguen a mon cor ses gràcies.
Com pot l'esperança viure
mentres l'ausència tirana,
quan memòries me sustenten,
24 ab les memòries me mata?
Ai, deixa'm morir, Gileta,
d'amorosa o d'obligada,
que és millor perdre la vida
28 que perdre a qui la causa.

Romanç heptasil·làbic [a ə]

Be p. 45, C pp. [298-299], I2 pp. 461-462, I2' p. 463, L4 f. 277, L4' f. 278, MA ff. 113-114v, R p. 466, V2 f. 216.

Be: [sense rúbrica]

C: Altra

I2: Altra

I2': Altra

L4: Altre

L4': Altre

MA: Celebra Gilet la ditxa de aver en sa penosa Ausencia rebuda una carta de sa estimada Gileta. Romans.

R: Alegre Gilet de haver en la ausencia rebut una breu carta ó, memorias dela gallarda Gileta amorós se queixa dela brevedat de sa ditxa.

V2: altra 43

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 358).

4 bonança Be C I2 L4 L4' MA R V2] bonanca I2' || 6 lletreta Be C I2 I2' L4 L4' MA V2] lletra R || 10 mortal Be I2 I2' L4 L4' MA R V2] moltal C || 12 ressuscita Be I2 I2' L4 L4' MA R V2] resucitan C; esperança Be C I2 I2' L4 L4' MA V2] espenança R || 16 tormenta molt C I2 I2' L4' MA R V2] tormenta és molt Be L4 || 19 si MA R V2] de Be C I2 I2' L4 L4' || 20 ses Be C I2 I2' L4 MA V2] les L4' R || 22 mentres Be C I2 I2' L4' MA R V2] mestras L4 || 23 sustenten C I2 I2' L4 L4' MA R V2] sustenta Be || 26 amorosa R] amor Be C I2 I2' L4 L4' MA V2; o de obligada R] a obligada C I2 I2' V2, obligada L4 L4' Be, la mort obligada MA || 28 a qui Be C I2 I2' L4 MA R V2] al q L4'.

Prenem com a base el manuscrit V2, que és el que conté les opcions correctes en la majoria de poemes. En aquest cas coincideix amb I2.

19: En el manuscrit V2 es corregeix *de* per *si* i al marge apareix, ratllat, *que*.

26: Mètricament és l'única opció vàlida, excepte MA, però aquest és un manuscrit ple d'errors.

Gilet rep una carta de Gileta que li n'alleuja l'absència momentàniament, tot i que en persisteixen les angoixes.

3 *ones*: en altres poemes es menciona que Gileta se'n va per mar.

6 *lletreta adorada*: la carta de Gileta.

11 *salut*: Gileta està malalta, per això està absent.

15-16 L'alegria de la carta és molt breu, però l'absència és molt llarga.

18 *alba*: representa la presència de Gileta, i s'oposa a la *nit obscura* del vers 5.

23-24 És una paradoxa, el record de Gileta anima Gilet, però alhora aquells mateixos records, en absència d'ella, són causa també del seu dolor.

26 Gilet demana a Gileta que el deixi morir o per l'amor que sent per ell o per l'obligació que li deu.

28 *a qui la causa*: Gileta.

XIV

«Viuré, gallarda Gileta»

Viuré, gallarda Gileta,
si no olvidau un amor
que en la fermesa constant
4 a la causa correspon.
Lo Cel que us donà les gràcies
que captivaren mon cor
ha fet eterna com elles
8 ma enamorada afició.
I, a pesar de trista ausència,
a pesar de temps veloç,
serà mon amor estela
12 que seguirà vostre sol.
Esta veritat, Gileta,
tan clara serà com vós,
tan perfecte com lo Cel,
16 tan duradora com jo.

Romanç heptasil·làbic [o/ɔ]

Be p. 46, C p. [299], I2 p. 462, I2' p. 464, L4 f. 277, MA ff. 112-112v, R p. 464, V2 f. 216.

Be: [sense rúbrica]

C: Altra

I2: Altra

I2': Altra

L4: Altre

MA: Asegura lo ausent Gilet a Gileta sa firmeza. Romans.

R: Asegura Gilet son amor en la fermesa constant apesar dela trista ausencia

V2: altra

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 359).

1 Viuré I2 I2' MA R V2] viurer C, veureu Be L4; gallarda Be C I2 I2' L4 R V2] galarda MA ||
3 fermesa I2 I2' R V2] firmesa Be C L4 MA || 4 correspon Be I2 I2' L4 MA R V2] corespon C
|| 5 que us Be C I2 I2' L4 R V2] que MA || 6 captivaren Be I2 L4 MA R V2] captiveran C,
captiuaran I2' || 8 afició Be C I2 I2' L4 R V2] pació MA || 10 de Be C I2 I2' L4 V2] del MA R ||
11 estela Be C I2 I2' L4 R V2] estrella MA || 15 cel Be C I2 I2' L4 MA V2] sol R || 16 duradora
C I2 I2' MA R V2] duradera Be L4.

Prenem com a base de l'edició el manuscrit V2, que coincideix amb I2.

Gilet podrà viure mentre Gileta no obli el seu amor, que serà etern malgrat l'absència.

4 *causa*: la causa de l'amor és Gileta.

7 *elles*: les gràcies

13 *esta veritat*: l'amor etern de Gilet per Gileta, v. 11-12.

XV

«Ja paguen mos ulls, Gileta»

Ja paguen mos ulls, Gileta,
 lo que mos ulls han gosat,
 i de tant mirar el Sol,
 4 sens veure el sol estan.
 Atreviments temeraris,
 costosament fulminats,
 donaven nom infeliç
 8 de mes llàgrimes al mar.
 Àguiles foren grosseres
 per aspirar a tos raigs;
 ja negres ocells lamenten
 12 més penes que desenganys.
 Si tes hermoses ninetes
 eren de mon cor mirall,
 ja se retiren les mies
 16 fatigades de plorar.
 Mes, quan tos mèrits il·lustren
 la finesa més constant,
 com pot un amor sens vista
 20 costar-me la ceguedat?
 Ab tot, amable Gileta,
 serà per a bé lo mal
 si de tos ullets la glòria
 24 pot mos turments apagar.

Romanç heptasil·làbic [a]

Be pp. 46-47, C p. [299], I2 p. 462, I2' p. 464, L4 f. 278, MA ff. 116v-117, R pp. 466-467, V2 f. 216v.

Be: [sense rúbrica]

C: Altra

I2: Altra

I2': Altra

L4: Altre

MA: Lamentas Gilet à Gileta en sa penosa Ausencia. Romans

R: Plora Gilet enamorat la ausencia de Gileta amada

V2: altra 44

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 359-360).

1 paguen Be C I2 I2' L4 MA V2] pugan R || 3 el C I2 I2' L4 MA R V2] lo Be ||4 el C I2 I2' L4 MA R V2] lo Be || 5 Atreviments Be C I2 I2' MA R V2] areviments L4 || 6 costosament Be C I2 I2' MA R V2] costosamt L4 || 7 donaven C I2 I2' L4 MA V2] danavam Be, donaran R || 9 àguiles R] aquí bé Be C I2 I2' L4 MA V2 || 11 ocells Be C I2 I2' MA R V2] aucells L4 || 16 fatigades de C I2 I2' MA R V2] fangadas de L4, cansadas de tant Be || 19 sens R] ab Be C I2 I2' L4 MA V2 || 24 pot MA] poden Be C I2 I2' L4 R V2; turments Be C I2 I2' L4 MA R] turment V2; apagar MA V2] pagar Be C I2 I2' L4 R.

Per l'edició d'aquest poema prenem de base el manuscrit R, excepte pel v. 24, ja que és el que dóna sentit al poema, malgrat contenir moltes *lectiones singulares*.

9: Escollim *àguiles*, perquè es relaciona amb els *negres ocells* del v. 11.

19: La paradoxa és que un amor que no té vista, que està absent, li porti la ceguesa, no al revés.

24: Escollim *pot*, perquè el subjecte és *la glòria de tos ullets*, ha de ser singular.

Gilet lamenta l'absència de Gileta, la contemplació de la qual l'ha deixat cec, perquè és com mirar el sol.

3-4 Els seus ulls han mirat tant a Gileta que s'ha quedat cec, com enlluernat pel Sol; *el Sol / el sol*: antonaclasis.

5-8: Versos d'interpretació dubtosa.

9 *Àguiles*: el ulls de Gilet.

22 *mal*: ceguesa.

XVI

«Partesc, oh dolça Gileta»

Partesc, oh dolça Gileta,
 ab lo sentiment partit,
 que de l'ausentar-se mor
 4 i de l'adorar-te viu.
 Però lo cor no s'ausenta,
 que viu en més noble pit,
 i si, amorosa l'animes,
 8 guarda el coret per a mi.
 Si no bastava una ausència
 per acabar a un rendit,
 junten-se penes a penes,
 12 nasquen sospirs de sospirs.
 Anegue a mos ulls, Gileta,
 esta tormenta infeliç,
 privats de tes dolces lletres
 16 com de tos ullets divins.

Romanç heptasil·làbic [i]

Be p. 47, C p. [300], I2 pp. 464-465, L4 f. 278, MA ff. 117-117v, R p. 467, V2 f. 217.

Be: [sense rúbrica]

C : Altra

I2: Altra

L4: Altre

MA: Desconfia en sa segona ausencia Gilet lo rebrer carta de Gileta. Romans.

R: Havent Gilet absent de apartarse mes distant dela adorada Gileta, se llamentata trist, y amorós.

V2: altra 45

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 360-361).

2 partit Be C I2 L4 R V2] patit MA || 3 se Be C I2 L4 MA V2] me R || 6 en Be I2 L4 MA R V2]
 ab C || 7 i Be I2 L4 MA R V2] que C; animes C I2 MA R V2] anima Be L4 || 8 el C I2 L4 MA
 R V2] lo Be || 9 una Be C I2 L4 MA] un R, ma V2 || 10 a C I2 MA R V2] om. Be L4 || 11 junten
 C I2 L4 MA R V2] junteu Be || 13 anegue Be C I2 L4 R V2] anega MA || 15 dolces Be C I2 L4
 R V2] dolsos MA.

Per l'edició del text prenem de base el manuscrit V2, que coincideix pràcticament amb I2.

1: En el manuscrit C abans de començar el poema apareix ratllat *viurer*.

9: La lliçó de V2 és singular, la majoria de manuscrits reporten *una*, i és com el poema té sentit:
 a una absència se n'hi suma una altra.

Després d'una absència, Gilet es veu obligat a separar-se de Gileta i aquest cop tem no
 rebre d'ella cap carta.

3-4 *mor... viu*: es refereix al *sentiment*.

6 *més noble pit*: el pit de Gileta.

12 *nasquen*: neixin.

13 *anegue*: 3a p. s. P. S.

15 *privats*: el subjecte és *mos ulls*; *dolces lletres*: les cartes de Gileta a Gilet.

XVII

«Adéu, Gileta adorada»

Adéu, Gileta adorada,
adéu, àngel amorós,
adéu, coret de ma vida,
4 dolça vida de mon cor.
A la Tet augmentaran
de mos cegos ulls les fonts
i com és l'illa sens aigua,
8 han d'anegar-la mos plors.
Cruel, lo vent amenaça
al viatge tenebrós,
a la tempestat dels aires
12 la de mos sospirs respon.
I, en tan obscura partida,
la vista m'importa poc
si falta a mos ulls plorosos
16 de ma Gileta lo sol.

Romanç heptasil·làbic [o/ɔ]

Be pp. 47-48, C p. [300], I2 p. 465, L4 ff. 278-279, MA ff. 118-118v, R pp 467-468, V2 f. 217.

Be: [sense rúbrica]

C: [sense rúbrica]

I2: [sense rúbrica]

L4: Altre

MA: Despadeixse de Gileta que malalta de una granallada sen va a montanya lo ausent Gilet.

Romans

R: Gilet enamorat se despedeix ab llagrimes dela adorada Gileta

V2: altra 46

Edicions anteriors: Rubió (1985: IV, 209) només el versos 5-8, Miró (1995: I, 361).

1 A la Tet R V2] Al Latet C, Al Letet Be L4, Al Tatet I2, Ala Ter MA; augmentaran Be C I2 L4 MA V2] aumentarian R || 6 cegos Be I2 L4 MA R V2] ciegos C || 8 anegar-la mos Be I2 L4 MA R V2] anegarlo mes C || 11 tempestat Be I2 L4 MA R V2] tespestat C || 13 en Be I2 L4 MA R V2] om. C || 14 m' Be C I2 L4 MA V2] hi R.

Com a base per l'edició del text prenem el manuscrit V2.

En els manuscrits C, I2, L4, MA i V2 i l'imprès Be aquest poema continua amb «Tant vos enyoro, Gileta», però, analitzant l'estructura del text, creiem que són poemes separats que s'han acabat transmetent com un de sol.

6: En el manuscrit C el vers comença amb *y com es*, ratllat.

Gilet s'acomiada de Gileta mentre ell es queda al Rosselló.

5 *Tet*: «Riu del litoral mediterrani, al Rosselló, al Conflent, al Capcir i a l'Alta Cerdanya. Neix al massís del Carlit, dins el municipi d'Angostrina (Alta Cerdanya)» (www.enciclopedia.cat).

6 *fonts*: llàgrimes.

7 *illa*: Possible dilogia que al·ludeix a Illa-sur-Tet, de l'antic vescomptat d'Illa.

10 *viatge tenebrós*: el que realitza Gileta.

XVIII

«Tant vos enyoro, Gileta»

Tant vos enyoro, Gileta,
 que no puc viure sens vós.
 Si vós així m'enyoràveu,
 4 ploràrieu com fas jo.
 Mes no ploreu, manyagueta,
 no us vingués algun urçol,
 quan de pur llagimejar
 8 en cada ull hi tinc un corb.
 Guardau nineta los ulls
 o d'amor o de temor,
 mes, si los ullets gastàveu,
 12 què faríeu del gipó?
 Rieu i cantau Gileta
 i vos trobareu millor;
 gratau i passau rosaris
 16 pus teniu grans per a tot.

Romanç heptasil·làbic [o/ɔ]

Be p. 48, C p. [300], I2 pp. 465-466, L4' ff. 214-215, L4 f. 279, MA f. 118v, R p. 468, V2 f. 217v.

Be: [sense rúbrica]

C: [sense rúbrica]

I2: [sense rúbrica]

L4': Gilet 35

L4: [sense rúbrica]

MA: [sense rúbrica]

R: Demostra sentir Gilet l'ausència de l'amada Gileta

V2: [sense rúbrica]

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 362).

1 enyoro Be I2 L4 L4' MA R V2] enyora C || 2 sens Be C I2 L4' MA R V2] sen L4 || 3 si vós així I2 L4 L4' R V2] si vos axis Be, si un axi C, si axis vos MA; enyoràveu Be I2 L4 L4' MA R V2] enyoraven C || 5 manyagueta Be C I2 L4 L4' R V2] manyajeta MA || 6 ursol Be C I2 L4 R V2] mussol L4' MA || 7 pur Be C I2 L4' MA R V2] puch L4 || 8 en Be C I2 L4' MA R V2] en q L4; cada ull C I2 L4 L4' MA V2] cad'ull R, cada ulls Be; hi C I2 L4 MA R V2] om. Be L4'; tinc C I2 L4 L4' MA R V2] inch Be; corb L4' MA R V2] cor Be C I2 L4 || 11 mes Be C I2 L4 MA V2] puix L4', pus R; gastàveu Be C I2 L4' MA R V2] gastaban L4|| 16 pus C I2 MA R V2] puix Be L4 L4'.

Prenem de base per l'edició d'aquest poema el manuscrit V2 que, juntament amb I2, ens dona les lliçons correctes.

En els manuscrits C, I2, L4', MA, V2 i en l'imprès Be aquest poema figura a continuació d'«Adéu, Gileta adorada» com si formés part del mateix text, però, vist que els manuscrits R i L4' el reporten com a text independent, i analitzada l'estructura del text, creiem que són poemes separats que s'han acabat transmetent com un de sol.

6: En el manuscrit V2 al lateral hi ha corregit *musol*.

16: Vers omès al manuscrit I2.

Gilet anima a Gileta i li fa patent com la troba a faltar, perquè està malalta i plena de grans, probablement per alguna infecció exantemàtica (xarampió o altres).

5 *manyagueta*: «De caràcter suau, dòcil, no esquerp; mansuet» (s. v. *manyac*, DCVB).

6 *urçol*: mussol. El DCVB el localitza a la Catalunya del Nord i a les Balears.

8 *corb*: Gilet plora tant que no li ha sortit un mussol, sinó un corb, que és un ocell de mal averany.

12 *gipó*: «Peça de vestir que cobreix el tronc des dels muscles fins a la cintura, cenyida i ajustada al cos, amb mànigues» (DIEC); és una peça de vestir femenina. Pot ser un joc de paraules amb el francès: «*Gilet* (lè) n. m. (de Gille, personnage de comédie). Vêtement court et sans manches, qui se porte sur la chemise. Sorte de camisole de laine, de coton, etc., qui se porte sur la peau : *gilet de flanelle*» (*Petit Larousse*).

XIX

«Partiré, bella Gileta»

Partiré, bella Gileta,
mes no partiré sens vós:
o vindrà vostra memòria
4 o se restarà mon cor.
Partiré, mes la bellesa,
enveja dolça del Sol,
o serà nord de ma vida
8 o cometa de ma mort.
Partiré per nova guerra,
covardament animós,
i partiran la campanya
12 esperances i temors.
Partiré quan lo contento
és partit antes que jo:
a la causa s'anticipa
16 de l'efecte lo veloç.
Partiré, mes la firmesa,
glòria d'un perfet amor,
ha de viure immortal
20 ab vós, per vós i com vós.

Ai singular bellesa!
Ai rigorós dolor!
Sols podran l'esperança i la fermesa
24 consolar a la tristesa
de l'ausència i del temor.

Romanç heptasil·làbic [o/ɔ] + 6a 6b 10A 7a 7b

C p. [302], I2 pp. 467-468, L4 f. 280, MA ff. 125-125v, R p. 470, V2 f. 219.

C: [sense rúbrica]

I2: [sense rúbrica]

L4: Altre

MA: Despadeixse Gilet de la cruel Gileta per anar à campanya. Romans.

R: Canta Gilet al ausentarse de Gileta bella la immortal fermesa ab son amor

V2: altra 50

Edicions anteriors: Miró (1995: I, 366-367).

1 Partiré C I2 L4 R V2] patiré MA || 2 partiré C I2 L4 R V2] patiré MA || 4 se C I2 L4 R V2] no MA || 7 nord R] mort C I2 L4 MA V2; de C I2 L4 R V2] a MA || 9 nova C I2 MA R V2] vova L4 || 10 covardament C I2 MA R V2] covardamt L4 || 12 esperances C I2 L4 R V2] la esperanças MA || 17 firmesa I2 L4 V2] fermesa C R, fineza MA || 23 fermesa I2 R V2] firmesa C L4 MA || 24 consolar C I2 R V2] cosolar L4; la C I2 L4 V2] *om.* R.

Per l'edició d'aquest poema prenem de base el manuscrit V2, excepte pel v. 7 en què prenem la lliçó de R. V2 coincideix totalment amb I2.

7: Optem per la *lectio singularis* de R: la *bellesa* o serà el *nord* de la vida de Gilet, o el *cometa* que el dugui a la *mort*. És una referència a un cos celeste, un estel, *enveja* del Sol.
24-25: Versos omesos al manuscrit MA.

Gilet ha de partir per anar a la guerra, però, o bé el record de Gileta l'acompanyarà, o bé el seu cor es quedarà amb ella.

3 *memòria*: el record de Gileta.

9 Al·lusió a la campanya de la Guerra dels Segadors?

9-11 Dilogia entre: *partiré* de 'marxar' i *partiran* de 'separar'.

11-12 En paral·lel a la seva marxa cap a una campanya militar, el país fluctua entre l'esperança i el temor.

13-16 S'ha anticipat la *causa* a l'*efecte*, perquè ha marxat l'alegria, abans i tot de partir ell, angoixat per la nova absència.

Bibliografia

- ALCOVER, Antoni M. i Francesc de B. MOLL, (1930-1962), *Diccionari català-valencià-balear*, Palma de Mallorca, <http://dcvb.iecat.net/>.
- ALEGRET, Joan (2009): «Tots els sonets de Francesc Fontanella», dins Gabriel Sansano i Pep Valsalobre (eds.), *Fontanellana. Estudis sobre l'època i l'obra de Francesc Fontanella (1622-1683/85)*, Girona: Documenta Universitaria, pp. 207-232.
- BARGALLÓ, Josep (2007), *Manual de mètrica i versificació catalanes*, Barcelona: Editorial Empúries, 270 pp.
- BERNAD i DURAND, Josep (1899), *Obras poéticas del fénix catalá Francisco Fontanella*, Barcelona: Imprenta L'Atlántida, 40 pp.
- BLECUA, Alberto (1990), *Manual de crítica textual*, Madrid: Editorial Castalia, 360 pp.
- BROWN, Kenneth i Vicent de MELCHOR (1995), *Vida i obra de Joan de Gualbes i Copons*, Barcelona: Curial Edicions Catalanes / Publicacions de l'Abadia de Montserrat, (Textos i Estudis de Cultura Catalana, 45).
- CLARASÓ, Montserrat i Maria-Mercè MIRÓ (2008): «Introducció», dins Francesc Fontanella, *Panegíric a la mort de Pau Claris*, Barcelona: Fundació Pere Coromines, pp. 9-78.
- *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC), Institut d'Estudis Catalans, Barcelona: Segons Edició, Versió digital: <http://dlc.iec.cat/>.
- ESCARTÍ, Vicent Josep (2011): «L'època del barroc», dins Albert Rossich (ed.), *Panorama crític de la literatura catalana III. Edat Moderna*, Barcelona: Vicens Vives, pp. 216-250.
- GARCÍA GARCÍA, María de los Ángeles (2006): «La funció del mite en la poesia amorosa de Francesc Fontanella. Una primera aproximació», dins Sadurní Martí (coord.), *Actes del Tretzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. Universitat de Girona, 9-12 de setembre de 2003*, vol. 1, Barcelona: Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes / Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 177-190.

- GARCÍA GARCÍA, María de los Ángeles (2009): «Funcionalitat i expressivitat de la mitologia clàssica en la poesia de Francesc Fontanella», dins Gabriel Sansano i Pep Valsalobre (eds.), *Fontanellana. Estudis sobre l'època i l'obra de Francesc Fontanella (1622-1683/85)*, Girona: Documenta Universitaria, pp. 253-270.
- GRAU, Josep Maria de i Joaquim RUBIÓ i ORS (eds.) (1840), *La Armonia del Parnás, mes numerosa en las Poesias varias del Atlant del Cel Poetic, lo Dr..., Rector de la Parroquial de Santa Maria de Vallfogona*, Barcelona: Rafel Figueró.
- GRILLI, Giuseppe (1982): «Introducció», dins Maria-Mercè Miró i Jordi Carbonell (eds.), *Francesc Fontanella i Joan Ramis i Ramis. Teatre barroch i neoclàssic*, Barcelona: Edicions 62, pp. 5-42.
- GRILLI, Giuseppe (1997): «Materials per a la descripció d'una educació sentimental: Francesc Fontanella 1639/1643», dins *La cultura catalana del Renaixement a la Il·lustració. Cicle de conferències fet al CIC de Terrassa curs 1981/1982*, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 63-71.
- GRILLI, Giuseppe (1998), *Antologia de Poetes Catalans II / Del segle XVI a Verdaguier*, Barcelona: Galàxia Gutenberg, pp. 184-185.
- Grup Enciclopèdia Catalana (2013), *Gran Diccionari de la Llengua Catalana / Gran Enciclopèdia Catalana*. Uneix els dominis dicionari.cat i enciclopedia.cat en un de sol: www.enciclopedia.cat. Versió digital, actualització contínua.
- HERRERO HERRERO, M. Àngels (2006): «El ressò de la lírica de Garcilaso de la Vega en la poesia amorosa de Francesc Fontanella», dins Pep Valsalobre Gabriel Sansano (eds.), *Francesc Fontanella: una obra, una vida, un temps*, Bellcaire d'Empordà: Edicions Vitel·la, pp. 175-196.
- LAZERME, P. (1975), *Noblesa catalana. Cavallers y burgesos honrats de Rosselló y Cerdanya*, vol. I, La Roche-sur-Yon: Imprimerie Centrale de l'Ouest, pp. 196-198.
- MARTÍNEZ-GIL, Víctor (coord.) (2001), *L'Edició de textos: història i mètode*, Barcelona: Editorial Pòrtic / Universitat Oberta de Catalunya, 302 pp.
- MASSÓ TORRENTS, Jaume i Jordi RUBIÓ i BALAGUER (1918-1919): «Catàleg dels manuscrits de la Biblioteca de Catalunya», *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, V, pp. 149-163.

- MAYORAL, José Antonio (1994), *Figuras retóricas*, Madrid: Editorial Síntesis, 317 pp.
- MIRALLES, Eulàlia (2010): «Poesia i política en la guerra dels Segadors», dins: Oscar Jané (ed.), *Del Tractat dels Pirineus (1659) a l'Europa del segle XXI: un model en construcció / Du Traité des Pyrenées (1659) a l'Europe du XXI siècle: un modèle en construction?*, Barcelona: Museu d'Història de Catalunya. Generalitat de Catalunya, 2010, pp. 181-191.
- MIRÓ, Maria-Mercè (1981): «El manuscrit Fontanella del museu episcopal de Vic», *AUSA*, IX / 97, pp. 211-218.
- MIRÓ, Maria-Mercè (1982): «Francesc Fontanella: Èglogues», *Els Marges*, 25, pp. 95-107.
- MIRÓ, Maria-Mercè (1984), «Un manuscrit Fontanella a la Casa de l'Ardiaca», *AUSA*, XI / 110-111, pp. 251-255.
- MIRÓ, Maria-Mercè (1988), «Estudi crític», *Tragicomèdia pastoral d'amor, firmesa i porfia // Lo desengany, poema dramàtic*, Barcelona: Institut del Teatre / Diputació de Barcelona, 9-50.
- MIRÓ, Maria-Mercè (1989): «L'obra dramàtica de Francesc Fontanella», dins Albert Rossich i August Rafanell (eds.), *El barroc català. Actes de les jornades celebrades a Girona els dies 17, 18 i 19 de desembre de 1987*, Barcelona: Quaderns Crema, pp. 559-566.
- MIRÓ, Maria-Mercè (1992): «L'amor i la sàtira en la poesia de Francesc Fontanella (1622-1701)? », dins Carlos Romero i Rossend Arqués (eds.), *La cultura catalana tra l'Umanesimo e il Barocco, Università degli Studi di Venezia*. Venècia: Dipartimento D'Iberistica / Associazione Italiana di Studi Catalani, pp. 321-328.
- MIRÓ, Maria-Mercè (ed.) (1995), Francesc Fontanella, *La poesia de Francesc Fontanella*, vol. 1, Barcelona: Editorial Curial.
- MIRÓ, Maria-Mercè (2001): «El poeta Francesc Fontanella de la revolta catalana al congrés de Münster (1640-1643)», *Revue d'Études Catalanes*, 4, p. 29-41.
- MIRÓ, Maria-Mercè (2006): «Un altre manuscrit de Francesc Fontanella, del segle XVII, al Museu Arxiu de Calella», *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, LIII [=Homenatge a Joseph Gulsoy, 1] (desembre 2006), 71-83.

- MONTANER, Joaquim (1951), *La colección teatral de don Arturo Sedó*, Barcelona, p. 46.
- *Petit Larousse illustré* (1905) en ligne: <http://dictionnaire1905.u-cergy.fr/>.
- RIQUER, Martí de, Antoni COMAS i Joaquim MOLAS (1985), *Història de la literatura catalana*, vol. 4, Barcelona: Editorial Ariel.
- ROSSICH, Albert (1979): «Introducció», dins *Una poètica del Barroc. El "Parnàs Català"*, Girona: Col·legi Universitari de Girona, 1-30.
- ROSSICH, Albert (1984), *Francesc Vicent Garcia: assaig d'edició crítica*, vol. I, tesi doctoral dirigida per Joaquim Molas, Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- ROSSICH, Albert (1987): «Pròleg», dins Francesc Fontanella, *El desengany*, Barcelona: Quaderns Crema, pp. 7-21.
- ROSSICH, Albert (2001): «La mort de Francesc Fontanella: a propòsit d'una falsa atribució», *Revue d'Études Catalanes*, 4, pp. 87-100.
- ROSSICH, Albert (2006): «Notes sobre la transmissió textual de l'obra de Fontanella», dins Pep Valsalobre i Gabriel Sansano (eds.), *Francesc Fontanella: una obra, una vida, un temps*, Bellcaire d'Empordà: Edicions Vitel·la, pp. 157-174.
- ROSSICH, Albert i Pep VALSALOBRE (eds.) (2006), *Poesia catalana del barroc. Antologia*, Bellcaire d'Empordà: Edicions Vitel·la.
- RUBIÓ i BALAGUER, Jordi (1985): «Decadència de la literatura catalana (segles XVII i XVIII)», dins *Història de la literatura catalana*, vol. 2, Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 79-219.
- SANSANO, Gabriel (2006): «Algunes notes sobre les fonts dramàtiques de la *Tragicomèdia pastoral d'Amor, Firmesa i Porfia* de Francesc Fontanella: *Il Pastor Fido*, de Guarini i les comèdies de pastors de Lope de Vega», dins *Actes del Tretzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. Universitat de Girona, 9-12 de setembre de 2003*, vol. 1, Barcelona: Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes / Publicacions de l'Abadia de Montserrat, pp. 281-293.
- STRELTSOVA, Ekaterina (1994): «La idea del Temps en la poesia filosòfica de Francesc Fontanella», *Estudi General*, 14, pp. 157-161.

- TORRENT, Anna M. (1968), «Pròleg», dins Francesc Fontanella, *Lo desengany*, Barcelona: Edicions 62, pp. 5-12.
- TORRES AMAT, Fèlix (1836), *Memorias para ayudar a formar un diccionario crítico de los escritores catalanes*, Barcelona: Imprenta de J. Verdaguer, pp. 262-264.
- VALSALOBRE, Pep (2001), *Literatura catalana moderna II*, Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya.
- VALSALOBRE, Pep (ed.) (2002), Agustí Eura, *Obra poètica i altres textos*, Barcelona: Fundació Pere Coromines.
- VALSALOBRE, Pep (2008): «Francesc Fontanella: una biografia excessiva», *Revista de Catalunya*, 239, pp. 71-98.
- VALSALOBRE, Pep (2010), «L'obra (o la vida) de Francesc Fontanella en l'esquinç de 1652-1659», dins Oscar Jané (ed.), *Del Tractat dels Pirineus [1659] a l'Europa del segle XXI, un model en construcció? / Du Traité des Pyrénées [1659] à l'Europe du XXIe siècle, un modèle en construction?*, Barcelona: Generalitat de Catalunya / Museu d'Història de Catalunya, pp. 281-290.
- VALSALOBRE, Pep (2010): «“Mudats tots los perfils”»: aportacions a la biografia de Francesc Fontanella», *Els Marges*, 92, pp. 54-81.
- VALSALOBRE, Pep (2013): «L'egloga urbana: un ossimoro fontanelliano», [en premsa].
- VÁZQUEZ i ESTÉVEZ, Anna (1981), *Catàleg de Manuscrits de Teatre en Català de l'Institut del Teatre*, Barcelona: Generalitat de Catalunya / Departament de Cultura, pp. 128-129.
- VILA, Pep (1981): «Un manuscrit de Fontanella», *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes*, III [=Miscel·lània Pere Bohigas, 1], pp. 139-159.
- VILA, Pep (2007): «Un testament de Francesc Fontanella de 1658», *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XLVIII, pp. 343-353.
- VILA, Pep (2009): «Tres notes d'arxiu sobre Francesc Fontanella», dins Gabriel Sansano i Pep Valsalobre (eds.), *Fontanellana. Estudis sobre l'època i l'obra de Francesc Fontanella (1622-1683/85)*, Girona: Documenta Universitaria, pp. 179-184.